

VERKIEZINGSEDITIONIE

TRIBUNE

SP.

Tribune is een uitgave van de
Socialistische Partij (SP) en
verschijnt 4 maal per jaar.

Redactie
Miloš Todorović (h), Peter Sas

Vormgeving
Vierra Lanza, Maurits Gemmink

Aan dit nummer werkten mee
Ronald van Raak, Karen Veldkamp
Peter Verschuren, Joshua Versijde

Foto's omslag
Maurits Gemmink, Joshua Versijde

Ga voor contact met de SP en de
Tribune naar: www.sp.nl/contact
Tenzij anders vermeld, is op de
inhoud van deze publicatie de
Creative Commons Naamsver-
melding-Niet Commercieel-Geen-
AfgeleideWerken 3.0 Nederland
licentie van toepassing. [http://
creativecommons.org/licenses/
by-nc-nd/3.0/nl](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl)

4

De actie
Femicide

14

Onze kandidaten

19

Column
Bastiaan Meijer

20

10 redenen om
SP te stemmen

22

Poster
Hang hem
achter je raam

31

Column
Sarah Dobbe

32

In memoriam

34

Afscheid
Bart van Kent en
Michiel van Nispen

40

Achter de schermen

42

Van toen tot nu
1999-2000

Supersociaal is supernormaal

Wij gaan bouwen aan gemeenschappen!

De overheid van ons

Renske Leijten
over onze visie
op de overheid

Festival voor Gelijkheid

Solidariteit, cultuur en
ideeën

We zijn de dialoog kwijt aan het raken in onze samenleving

Dragan Bakema en Jimmy Dijk

Linksvoor

Lili Laki uit Rotterdam

Wat is de winst van een miljonairsbelasting

Wat leveren onze plannen op?

FEMICIDE

Overal in het land staan mensen op tegen femicide. De Dolle Mina's en andere bewegingen groeien flink door een nieuwe instroom van jonge mensen die verandering eisen. Met protestmarsen tot fietsentochten zetten ze hun eisen kracht bij. Na een zomer vol geweld, ontstaat er een herfst van verzet. Samen eisen we de nacht op!

‘WE GAAN BOUWEN AAN GEMEENSCHAPPEN’ SUPERSOCIAAL IS SUPERNORMAAL!

Nederland moet niet een beetje socialer, maar het moet Supersociaal. En daar hebben wij de plannen voor die ons land Supersociaal moeten maken. Maar Supersociaal betekent eigenlijk ook heel normaal. Omdat basale dingen zoals een betaalbaar huis, menselijke zorg, goed onderwijs, een koelkast met voldoende eten, een goede baan en voldoende inkomen weer normaal moeten worden. Om dit normaal te maken, heeft Nederland nu een sociaal alternatief nodig!

ONS DNA IS SOCIAAL

Mensen zijn sociale wezen, we hebben elkaar nodig. Onze ontwikkeling is het product van samenwerking van mensen met andere mensen. Het is daarom dat de SP zich laat leiden door drie centrale begrippen: menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit.

Deze waarden zijn nu en voor de toekomst onmisbaar en cruciaal om onze samenleving beschaafd te kunnen noemen. Het opbouwen van zo’n samenleving vraagt om een politiek die gemeenschappen wil opbouwen en versterken en dat is precies waar onze partij veel ervaring in heeft.

Het zit in ons DNA. Van onze Remi Poppe die in 1992 samen met 8000 mensen en organisaties in Vlaardingen een Volksbos van 17.000 bomen plantte en zo een vuilstort wist tegen te gehouden. Onze Jan de Wit die samen met het Actiecomité Ereschuld Mijnwerkers 36.000 handtekeningen verzamelden en met een delegatie van 150 ex-mijnwerkers naar Den Haag trok zodat de ereschuld werd ingelost. Of Ronald van Raak die succesvol het Huis voor Klokkenluiders wist op te zetten en het wetsvoorstel maakte voor een bindend correctief referendum, wat er nu echt lijkt te gaan komen.

En Renske Leijten. Degene die het toeslagenschandaal blootlegde, niet loslaat en nog steeds zij-aan-zij staat met de ouders en kinderen die geraakt zijn door dit schandaal. Of Emile Roemer. De grote en goedlachse gouverneur van Limburg. Die iedere dag laat zien wat het betekent om samen te werken en gemeenschappen op te bouwen en te versterken.

Met Bart die de strijd voert tegen uitzendbureaus die arbeidsmigranten uitbuiten en vooroploopt voor een vroeg-

pensioenregeling voor mensen met zware beroepen. Met Michiel die de parlementaire enquête leidde naar het toeslagenschandaal en in de Tweede Kamer de hoeder van de democratie en de toegang tot het recht is. En hiervoor de Prinsjesprijs won.

Met Sandra die altijd naast Groningers is blijven staan. Die met huurders blijft knokken voor een huurbevriezing. En met Sarah die zich dag in dag uit inzet voor onze ouderen en gehandicaptenzorg én onvermoeibaar strijd tegen dit kabinet dat weg blijft kijken van de oorlogsmisdaden van Netanyahu en het grote leed van de Palestijnen.

Als iets in het DNA van de SP zit, dan is het wel die strijd, die samenwerking en die sociale opbouw. Want wij waren sociaal, wij zijn nu sociaal en wij blijven altijd sociaal.

...OOK LOKAAL

Onze SP-jongeren in Rotterdam en Nijmegen zetten samen acties op voor nachtbussen. En met succes! Jongeren kunnen daar nu na het stappen of werken veilig naar huis. SP’ers in Arnhem zijn in de wijk Geitenkamp in actie voor de terugkeer van een supermarkt. Omdat wij onderdeel van de gemeenschap zijn, weten wij wat het betekent voor de wijk en gemeenschap dat de supermarkt is verdwenen.

In Utrecht is het gelukt om samen met bewoners en zorgverleners het gezondheidscentrum in Kanaleneiland te behouden. Want wij zijn niet alleen geworteld in die gemeenschap, wij zijn die gemeenschap. In mijn Groningen hoorden we tijdens de vele buurtacties dat mensen de tandarts niet konden betalen. De SP kwam in het stadsbestuur en nu kan iedereen die het eerder niet kon betalen, wel naar de tandarts

foto: Peter de Vos

zonder bang te zijn voor de kosten. Het laat zien dat wij het verschil kunnen maken voor mensen met acties, alternatieven én door te besturen.

Overall in het land zetten wij met mensen acties op voor betere leef- en woonomstandigheden. In Rotterdam aan de Essenburgstraat en in Opwierde-Zuid in Appingedam worden schimmelwoningen aangepakt. In Berghem bij Oss is de pastorie-tuin gered tegen een plan om het vol te bouwen. In Breda wordt de buurt Schippersdonk opgeknapt. In Heerlen zijn 90 mooie mijnwerkershuizen van sloop gered. En in Hengelo is een complex van 420 woningen uit de handen van Zuidas-beleggers gered en door een woningcorporatie overgenomen.

Dit zijn slecht een paar voorbeelden, maar in totaal doen wij dit op meer dan honderd plekken. Zo bouwen wij aan gemeenschappen. En juist deze gemeenschappen hebben behoefte aan een politiek die aan hun zijde staat. Het zijn al die SP’ers die het samen met mensen weer normaal maken dat er een nachtbus voor jongeren rijdt, dat er een supermarkt in de buurt is, een gezondheidscentrum in de wijk blijft, mensen wel naar de tandarts kunnen en in een goed en gezond huis wonen. Op die plekken maken SP’ers het samen met mensen weer sociaal.

DIT IS NIET NORMAAL

Hoe anders was dit de afgelopen twee jaar in Den Haag. Daar werd precies het omgekeerde gedaan. Onder de bezielende leiding van Geert Wilders en zijn VVD heeft dit kabinet miljarden euro’s aan aandeelhouders en vermogenden weggegeven en tegelijk fors bezuinigd op ons onderwijs, op onze kinderen, op onze zorg, ouderen, gehandicapten én twee jaar achter elkaar werd er een recordhuurverhoging doorgevoerd. Dat moet nu stoppen.

Het is niet normaal dat kinderen in auto’s en garageboxen slapen. Dat 1 op 5 gezinnen last van kou, vocht, tocht en schimmel in huis heeft. Dat 1 op 5 mensen zorg mijdt door te hoge kosten. Dat 20.000 ouderen op de wachtlijst voor het verpleeghuis staan. Dat 1 op 3 werkenden een onzeker contract en een onzeker inkomen heeft. Of dat 500.000 mensen in Nederland in voedselnood verkeren.

ONZE SOCIALE PLANNEN

Het is tijd voor onze sociale plannen. Plannen die honderdduizenden mensen die nu in onzekerheid leven, zich opgejaagd voelen of vastzitten, meer zekerheid moeten bieden. Plannen voor doodnormale dingen zoals een goede woning, menselijke zorg, betaalbare boodschappen en voldoende inkomen.

WONEN ZONDER WINST

Vanaf de jaren ’90 werd onze volkshuisvesting steeds verder uitgetekend. In de jaren ’60, ’70 en ’80 investeerde de overheid

foto: Maurits Gemmink

EEN SOCIAAL ALTERNATIEF

Dat gaat niet vanzelf. Er moet nu samen met mensen aan een sociaal alternatief gewerkt worden. Want na jaren ‘ieder voor zich’-politiek, het doorgeslagen individualisme van de VVD en het meest rechtse PVV-kabinet ooit, staan onze beschaving en de basisbehoeften van mensen op het spel. Dat los je niet op met een zogenaamd middenkabinet met een knetterrechtse VVD. Sterker nog: we zijn hier terecht gekomen door die knetterrechtse VVD. Te vaak geholpen door politieke partijen die mee hebben gewerkt aan de afbraakpolitiek van 40 jaar VVD aan de macht.

‘Er moet nu samen met mensen aan een sociaal alternatief gewerkt worden.’

Dat is niet de weg vooruit. Dat is niet de manier waarop we ons land weer moeten opbouwen. Daar kan nu mee gebroken worden. De ruziënde partijen PVV, VVD, BBB en NSC hebben hun kans gehad. Nu is het aan andere partijen, nu is het aan ons. Als wij in de buurt komen van 10 zetels met de huidige verhoudingen, dan worden wij dé sleutelpartij. Dan kunnen wij zorgen voor een sociaal kabinet. Die verandering is niet alleen nodig, maar nu ook echt mogelijk. Een kabinet van gemeenschapsdenkers. Een kabinet van de SP tot en met het CDA.

OPTIMISME

Ik ben ervan overtuigd dat een normaal en sociaal alternatief nieuwe hoop en nieuw optimisme in ons land kan brengen. Tijd voor een sociale coalitie. Een coalitie die niet alleen huizen maar sterke gemeenschappen bouwt.

De afgelopen twee jaar hebben we het meest rechtse kabinet ooit aan de macht gehad. Het heeft de problemen in ons land groter en dieper gemaakt. Veel mensen kijken vol afschuw naar de politiek. En terecht. Want gewone mensen worden tegen elkaar opgezet. Terwijl de belangen van de economische elite door diezelfde politici voorop worden gezet. De cultuuroorlog die zij opvoeren is een spel van verdeel en heers. Want hoewel het lijkt alsof dit kabinet niets voor elkaar heeft gekregen, zijn de belastingkortingen voor aandeelhouders, vastgoedbeleggers en de grootste vermogens wel uitgedeeld.

De verkiezingen op 29 oktober zijn een kans om die macht te breken. Het is aan ons om hier zoveel mogelijk mensen bij te betrekken. Blijf bouwen aan gemeenschappen in onze buurten en bedrijven. Vertel ons verhaal op alle straathoeken, op alle marktplaatsen, op alle werkplekken, op alle sociale media en op iedere verjaardag.

De SP is Supersociaal!

nog flink in volkshuisvesting. Het lukte toen wel om ieder jaar 100.000 betaalbare woningen voor mensen met lagere en middeninkomens te bouwen. In de jaren '90 werd de woningbouw vermarkt en trok de overheid zich terug. Dit heeft een diepe wooncrisis veroorzaakt.

En waar andere partijen geen duidelijkheid geven over het hoe, is de SP glashelder hoe we de woningnood moeten oplossen: We moeten flink investeren in onze volkshuisvesting met 1 miljoen betaalbare woningen erbij voor lage en middeninkomens. De huren bevroren voor zittende huurders. En weer zeggenschap voor huurders over woningbouwverenigingen.

NATIONAAL ZORGFONDS

De invoering van marktwerking in onze zorg is een grove fout geweest. De concurrentie tussen verzekeraars heeft de zorg duurder gemaakt en de wachtlijsten lang, de premie en het eigen risico gingen omhoog en de ongelijkheid in zorg werd groter. Huisartsen en zorgverleners raken gefrustreerd door zorgverzekeraars die hun overladen met wantrouwen en verstikkende bureaucratie. Het zorgstelsel moet anders.

We schaffen de zorgverzekeraars af en voeren een Nationaal ZorgFonds zonder eigen risico in. Zonder concurrentie maar met samenwerking. Zorgverleners hoeven dan niet meer met vele verzekeraars te onderhandelen over contracten en declaraties. Deze besparingen leveren zoveel geld op dat we mond- en fysiotherapie aan het basispakket kunnen toevoegen.

We schaffen het eigen risico helemaal af. Ons plan dat door-gekeurd is door het CPB laat zien dat het kan. De premie wordt volledig inkomensafhankelijk. Dit maakt toeslagen overbodig en hierdoor gaan 80% van alle mensen minder betalen en 20% van de mensen een paar euro meer. Dat heet solidariteit.

EEN ECONOMIE VOOR MENSEN

We moeten ook ingrijpen in de economie. In Nederland is de inflatie veel hoger dan in de rest van Europa. De prijzen in de supermarkt blijven maar verder stijgen. Terwijl mensen hoge prijzen betalen, vullen supermarkten en voedselproducenten hun zakken. Daarom moeten we de prijzen gaan controleren, reguleren en indien nodig blokkeren.

‘Iedereen een dak boven het hoofd, menselijke zorg en betaalbare boodschappen. Het zou normaal moeten zijn.’

Onze economie werkt niet voor iedereen. We zien dat de bedrijfswinsten met 418 miljard euro nog nooit zo hoog zijn geweest. Door de zeggenschap van werknemers in onze bedrijven te vergroten kunnen we de winsten herverdelen zodat de lonen meer kunnen stijgen. En door de zeggenschap van werknemers te vergroten kunnen we onze maakindustrie behouden.

Iedereen een dak boven het hoofd, menselijke zorg en betaalbare boodschappen. Het zou normaal moeten zijn. Laten we dit nu weer normaal maken.

foto: Maurits Gemmink

JIMMY DIJK IN GESPREK
MET RENSKLE LEIJTEN

DE OVERHEID VAN ONS

Ze was een drijvende kracht achter de onthulling van het toeslagenschandaal en de strijd voor rechtvaardigheid voor de tienduizenden slachtoffers. Nu is Renske Leijten, gedreven door haar ervaringen met dit historische overheidsfalen, nauw betrokken bij het nieuwe SP-project ‘De overheid van ons’, met als doel om onze visie op de overheid uit te werken. ‘Als wij zeggen: *We willen geen marktwerking*, dan zeggen wij niet: *We willen dat déze overheid het gaat doen*, want deze overheid faalt. Maar wat voor overheid willen we dan wel?’ Jimmy Dijk sprak erover met Renske Leijten: over de oorzaken achter de falende overheid, en hoe het beter kan.

Het toeslagenschandaal is een voorbeeld van enorm overheidsfalen. Maar we zijn in de partij ook bezig om onze visie op een betere overheid te ontwikkelen. Kun je daar iets over vertellen?

‘Steeds meer mensen hebben helemaal geen vertrouwen meer in de overheid. Heel veel mensen vragen zich daarom af: als de SP vindt dat we de publieke voorzieningen niet meer aan het bedrijfsleven mogen overlaten, wie moet het dan wel doen? De overheid? Maar dat werkt toch niet met deze overheid! Nou, daar zijn we mee aan de slag gegaan. We zijn met een aantal mensen gaan zitten om onze ideeën op een rijtje te zetten. Dit zijn we gaan doen met ons Eerste-Kamerlid Rik Janssen, Sander van Hasselt uit het partijbestuur, onze wethouders Eelco Eikenaar en Arlette Vrusch, en ikzelf.’

We werken aan een plan: ‘De overheid van ons’. Dat vind ik een intrigerende titel, omdat het de vraag oproept: is de overheid nu dan niet van ons, van de Nederlandse bevolking?

‘Nee, dat denk ik niet. Wat we hebben gezien is dat de overheid mensen juist tegenwerkt en vermaalt, bijvoorbeeld als het gaat om de gaswinning in Groningen en het toeslagenschandaal. Ook tijdens de coronacrisis hebben veel mensen hun vertrouwen in de overheid en de instanties verloren. Maar tegelijk is de overheid natuurlijk wel van ons, niet van de markt, niet van de grote bedrijven. Uiteindelijk zijn wij, de mensen, de baas. Dus wat moeten we dan doen om die overheid weer echt voor ons, de mensen, te maken? En hoe kunnen wij dat opeisen? Wij willen op een rij zetten: wat vinden wij nou eigenlijk? Want als SP hebben wij in de loop der jaren

‘Wij zijn altijd de partij geweest die zei: mag het alsjeblieft minder bureaucratisch? Mag het met wat meer menselijk contact?’

ontzettend veel voorstellen geformuleerd over hoe de overheid zou moeten werken, in gemeenteraden, in de provincies en in de Tweede Kamer. Wij zijn altijd de partij geweest die zei: mag het alsjeblieft minder bureaucratisch? Mag het met wat meer menselijk contact? Toen ze bij de Belastingdienst de ‘blauwe brief’ wilden afschaffen, omdat ze volledig digitaal wilden gaan, hebben wij dat tegen kunnen houden. Niet omdat we dachten dat mensen nou zo graag die blauwe envelop ontvangen – liever niet natuurlijk –, maar omdat heel veel mensen digitaal niet zo bedreven zijn. Door dat contact helemaal digitaal te maken, wordt de overheid nog ontoegankelijker en onpersoonlijker. Daar hebben wij ons altijd tegen verzet. Wij gaan al die voorstellen eens goed op een rij zetten.’

En jullie zijn een grote enquête onder ambtenaren begonnen.

‘Inderdaad, een enquête over bureaucratie, om te horen waar mensen die bij de overheid werken nou eigenlijk tegenaan lopen. De enquête is uitdrukkelijk bedoeld voor ambtenaren bij de rijksoverheid, provincies, gemeentes, uitvoeringsinstanties zoals DUO, het UWV, de Belastingdienst, en de schuldhulpverlening. Wij willen van hen weten hoe zij kijken naar de autonomie die zij hebben – of niet hebben – over hun werk. Mogen zij zelf beslissen hoe zij hun werk doen? Of is dat werk helemaal ingesnoerd in processen, protocollen en werkinstructies, waardoor werknemers eigenlijk een soort robots worden? En we stellen ze de vraag: welke regel zou jij het liefst willen afschaffen? Hoe zou de overheid volgens jou moeten werken? En waarom lukt dat nu dan niet, waarom gaat het zo vaak fout?’

En wat krijgen jullie dan precies te horen?

‘Wat wij heel vaak tegenkomen is de klacht dat de overheid te wantrouwend is geworden, zowel naar haar eigen ambtenaren toe als naar de mensen die om wat voor reden dan ook met de overheid te maken krijgen. Als je bijvoorbeeld iets nodig hebt van de overheid, bijvoorbeeld een vergunning, een toeslag of studiefinanciering, dan kom je terecht in een bureaucratische wirwar waarin je met ontzettend veel wantrouwen bejegend wordt. En dat geldt ook voor de mensen die bij de overheid werken. Zij zeggen: ik kan mijn werk niet goed doen, want ik word ook niet vertrouwd, ik wil heel graag problemen oplossen, maar ik moet allerlei ‘vinkjes’ halen.

Er is dus een dubbel wantrouwen ontstaan. Dat zie je heel duidelijk in het toeslagenschandaal. Degene die een toeslag aanvraagt wordt gewantrouwd en moet van begin af aan bewijzen dat ‘ie onschuldig is. Dat is eigenlijk in strijd met

‘Er is dus een dubbel wantrouwen ontstaan. Dat zie je heel duidelijk in het toeslagenschandaal’

onze rechtsstaat, waarin je onschuldig bent tot het tegendeel is bewezen. Maar ook de uitvoerende ambtenaren worden gewantrouwd. Zij zitten in het keurslijf van digitale systemen en werkinstructies, waardoor bijvoorbeeld de bezwaarbehandelaars in het toeslagenschandaal niet zelf konden beslissen: ‘Hé, hier is eigenlijk niets aan de hand!’ Processen, protocollen, targets en KPI’s (Key Performance Indicators – red.) zijn belangrijker geworden dan het daadwerkelijk oplossen van de problemen van mensen.’

‘Dat systeem gebaseerd op wantrouwen, dat komt uit het marktdenken. Ik maak vaak de vergelijking met het afrekenen bij de kassa: dan krijg je een bonnetje, zodat je je transactie kan controleren.’
‘Dat is zeker vergelijkbaar met de bureaucratie waar ambtenaren mee te maken krijgen. Ze moeten constanten afvinken wat ze wel of niet hebben gedaan. Dat is institutioneel wantrouwen tegenover je eigen mensen. Dat komt inderdaad door het marktdenken, waardoor ook de overheid steeds meer als bedrijf werd gezien. En dus werden allemaal consultants binnengevlogen, die gingen kijken hoe de overheid efficiënter kan, terwijl ze geen idee hadden wat het werk eigenlijk inhoudt. De burger werd een klant, de voorziening werd een product, en de regeling moest vooral iets afschrikwekkend zijn, want de mensen die aankloppen bij de overheid, die moet je vooral wantrouwen. Van dat neoliberale denken over de overheid moeten we af.’

ENQUÊTE
‘DE OVERHEID
VAN ONS’

Werk je bij de overheid of een uitvoeringsinstantie? Laat van je horen! Of ken je mensen die bij de overheid werken? Wijs hen dan op deze enquête, waarmee we te weten willen komen waar ambtenaren in hun werk tegenaan lopen.

Deel je ervaringen op: sp.nl/overheid

Het is nota bene de VVD geweest die de afgelopen 40 jaar aan de macht was. Zij zeiden steeds: we moeten naar een kleinere overheid, we moeten meer aan de markt overlaten! Maar wat is er gebeurd? Die overheid is juist helemaal uitgedijd en kan tegelijkertijd steeds minder.’
‘Zeker weten, die VVD is pas een uitbreider van de overheid geweest. Dat is ook logisch, want als je allemaal dingen aan de markt overlaat, dan moet je dat vervolgens weer gaan controleren. En dat is wat de overheid nu voortdurend aan het doen is. Dat creëert een bepaald wantrouwen. Wat dat betreft heeft het neoliberalisme totaal averechts gewerkt. Neem nou die toeslagen. Eerst maakten ze de zorgpremie privaat, waardoor die is geëxplodeerd. Ook gaven ze de kinderopvang aan aandeelhouders, waardoor ook die prijzen zijn geëxplodeerd. Tja, dan moet je toeslagen in het leven roepen, zodat mensen die dure kinderopvang kunnen betalen. En vervolgens moet er een Dienst Toeslagen opgetuigd worden, met 3.000 mensen, om dat allemaal uit te voeren en te controleren! Terwijl als je al die zaken niet had geprivatiseerd en zo duur had gemaakt, dan had je al die toeslagen en ook die 3.000 ambtenaren helemaal niet nodig gehad.’

Hetzelfde zie je bij de asielopvang. Eerst bezuinigen ze op de reguliere asielopvang, waardoor er te weinig plekken zijn. Vervolgens ontstaat er een asielcrisis. En dan moeten commerciële beunhazen ingehuurd worden om de opvang te regelen met hotels en boten. En dat kost dan meer dan een miljard euro per jaar!’
‘Als je ziet hoe hard er bezuinigd is op de IND, dan begrijp je waarom de COA’s niet weten wie daar allemaal zit en waarom mensen anderhalf tot twee jaar moeten wachten totdat ze te horen krijgen of ze kunnen blijven of niet. Terwijl dat binnen een half jaar zou moeten kunnen. Maar nu moeten mensen eindeloos in asielzoekerscentra wachten, zonder enig perspectief.

Dan krijg je dus wanhopige mensen die in onze steden gaan rondzwerven. Het is een gecreëerd probleem. En wat ik echt heel erg vind is dat die bezuiniging van Faber er ook nog aan komt, een megabezuiniging van 80 tot 90 procent! Daardoor gaat het systeem nog verder vastlopen. Hier zie je dus heel duidelijk hoe neoliberale bezuinigingspolitiek tot een falende overheid leidt.’

Wat is hier nou de oplossing voor? Hoe kunnen we die overheid weer vóór de mensen laten werken?’
‘Dat zijn we dus aan het onderzoeken. We moeten daarvoor ook nog de uitkomsten van onze enquête onder ambtenaren afwachten. Maar wat we nu al kunnen vaststellen, is dat de verhoging van het sociaal minimum een belangrijke bijdrage kan leveren. Want het is toch idioot welke reparaties er nodig zijn alleen maar omdat we in Nederland uitgaan van een te laag sociaal minimum! Het probleem is dat de levensstandaard, die de overheid acceptabel vindt voor mensen met een minimumloon of mensen die om een of andere reden niet kunnen werken, zó laag is dat er allerlei reparaties moeten plaatsvinden, bij gemeenten, bij uitvoeringsinstanties, bij ministeries. Daarom zijn al die toeslagen nodig, omdat de minimumlonen en uitkeringen te laag zijn. En dan heb je dus ook allemaal ambtenaren nodig om dat uit te voeren en te controleren. Er zijn inmiddels al diverse rapporten verschenen die zeggen: dit alles kun je simpel oplossen door het sociaal minimum hoog genoeg te maken. Dan kunnen veel van die regelingen geschrapt worden en dat scheelt dan weer veel bureaucratie. En het scheelt veel gedoe voor de mensen die een beroep moeten doen op die regelingen. Dan krijg je een kleinere overheid die tegelijk een stuk slagvaardiger is.’

Zullen we dan maar meteen een groot misverstand over de SP uit de wereld helpen? Namelijk dat wij voor een grotere

overheid zouden zijn, want dat klopt dus niet.’
‘Welnee, dat klopt helemaal niet. Alles wat groot en moloch is, daar heeft niemand meer grip op, ook geen zeggenschap meer, daar verdwijnt een klacht of juist een goed idee ergens in een la. Dat heb je in het toeslagenschandaal ook gezien: de Belastingdienst wist in 2009 al dat het niet goed zat, toch duurde het nog tien jaar voordat het aan het licht kwam. Een kleinere overheid betekent niet minder overheidstaken, een kleinere overheid betekent vooral een wendbare, een oplossingsgerichte overheid, een overheid die mogelijk maakt. Ik denk dat het misverstand hierdoor komt: de SP vindt natuurlijk dat we bepaalde zaken in het leven, die we allemaal nodig hebben, met elkaar moeten organiseren, zoals gezondheidszorg, kinderopvang, onderwijs, wegen en rioleringen aanleggen, vuilnis ophalen, volkshuisvesting, energie, enzovoort. Die zaken willen wij graag met elkaar organiseren, maar dat wil niet per se zeggen dat de overheid die zaken moet organiseren. De gezondheidszorg bijvoorbeeld bestond in het verleden uit allemaal privé-initiatieven, stichtingen, maar zonder winstoogmerk. Dan ging het niet om het grote geld. Dat waren publieke diensten. Ook de volkshuisvesting bestond uit huurdersverenigingen, in plaats van de huidige molochen van corporaties met directeur-bestuurders die nog nooit een sociale huurwoning van binnen hebben gezien. Naar zulk soort oplossingen moeten we ook nu weer toe. Zo maken we de overheid weer van ons.’ <

‘Uiteindelijk zij wij, de mensen, de baas. Dus wat moeten we dan doen om die overheid weer echt voor ons, de mensen, te maken?’

**#1
Jimmy
Dijk**

ONZE KANDIDATEN

Ervaren Kamerleden en veel nieuwe jonge talenten staan samen op de kandidatenlijst van de SP voor de Tweede Kamerverkiezingen van 29 oktober. Met deze lijst vormt de SP een ijzersterk team voor de komende verkiezingen. Zij gaan voorop om Nederland SUPERSOCIAAL te maken!

Naast de al eerder gekozen lijsttrekker van de SP **Jimmy Dijk**, staan op plek twee en op plek drie de huidige Kamerleden van de SP. Op de tweede plek staat SP-Kamerlid **Sandra Beckerman**. Zij is onder andere bekend om haar strijd voor rechtvaardigheid voor Groningen. Ook is ze de stem van huurders en woningzoekenden én werkte ze aan het SP-plan 'Wonen zonder Winst'.

**#2
Sandra
Beckerman**

**#3
Sarah
Dobbe**

Sarah Dobbe staat op plek drie. Ze is sinds december 2023 Kamerlid. Sindsdien heeft ze er alles aan gedaan om het kabinet te dwingen om niet weg te kijken van de genocide in Gaza. Ze strijdt nog tegen veel meer onrecht: zo komt ze op voor een menswaardige ouderenzorg en vrouwenrechten wereldwijd.

De eerste nieuwkomer op de lijst, op plek vier, is de 27-jarige **Bastiaan Meijer**. Als voormalig voorzitter van zowel de SP Jongeren als FNV Jong heeft hij met succes on- en offline duizenden jongeren geïnspireerd om zich in te zetten voor hun idealen. Hij bracht onder andere jongeren bij elkaar voor afschaffing van het jeugdloon, voor beter onderwijs op mbo's en bestrijding van huisjesmelkers.

**#4
Bastiaan
Meijer**

**#5
Maurits
Hondmann**

Op plek vijf staat **Maurits Hondmann**. De eveneens 27-jarige Maurits is een inhoudelijk alleskunner met een scherpe geest. Sinds 2022 is hij de medewerker van Sandra Beckerman en was hij nauw betrokken bij de ontwikkeling van de visies op de economie, onderwijs en wonen.

**#6
Gerrie
Elfrink**

Gerrie Elfrink, oud-wethouder en Arnhemse raadslid, weet als geen ander misstanden bloot te leggen, zoals hij met de uitbuiting van arbeidsmigranten heeft gedaan. Hij kiest vol de aanval voor een sociale tegenbeweging. Hij staat op plek zes.

**#7
Sebastiaan
van den Hout**

Op de volgende plek staat **Sebastiaan van den Hout**. Hij zag als medewerker bij de politie dat een ander systeem nodig is. Hij legde de basis voor de plannen voor een miljonairstaks en het vermogensplafond. Ondanks zijn jonge leeftijd, is hij een drijvende kracht achter onze alternatieven voor het neoliberalisme.

Op plek acht staat **Sunita Biharie**. Zij is bestuurder in Apeldoorn, waar ze bekend staat als wethouder van de straat. Zo nam ze medewerkers van de gemeente mee de deuren langs om het gesprek aan te gaan over armoedeproblemen. Met een atypische bestuursstijl laat ze zien hoe een echte SP-bestuurder te werk gaat en weet ze met succes de armoede terug te dringen.

**#8
Sunita
Biharie**

#9 t/m #15

#9 Stephanie Blom

Nieuw talent op de lijst is Stephanie Blom. Als gemeenteraadslid en docent aan de Universiteit Maastricht weet ze een goed ontwikkelde politieke antenne te combineren met een stevige inhoudelijke inzet voor gelijkheid. Ze staat op plek negen.

#10 Ruud Kuin

Als laatste in de top tien staat Ruud Kuin. Hij is oud-secretaris van Abvakabo FNV, was vice-voorzitter van de FNV en is een ervaren kracht binnen de SP. Ruud geeft nu leiding aan het Wetenschappelijk Bureau van de SP. Hij werkte aan het rapport 'Klassenstrijd 2025' en ontwikkelde de werkwaarderingswaarde waarmee de groeiende ongelijkheid tussen de werkende klasse en de bezittende klasse wordt aangetoond.

#11 Leroy Vossenbergh

De 31-jarige Leroy is een buurtactivist en het gezicht van de SP in Oss. Al jarenlang zet hij zich in tegen de sloop en voor beter onderhoud van talloze buurten in Oss. Hij komt samen met mensen op voor een sociale stad, voor het terugbrengen van kermisfeesten en voor verkeersveiligheid.

#12 Anne Cramer

Anne is met 27 jaar nog een jong talent. Afgelopen jaren werkte ze als medewerker voor vertrekkend SP-Kamerlid Michiel van Nispen, met wie ze samen op unieke wijze het vuur aan de schenen van het kabinet heeft gelegd. Ze was nauw betrokken bij de behandeling van het SP-voorstel voor een bindend correctief referendum.

#13 Amber Witsenburg

De 32-jarige lhbtqia+-activist Amber is oprichter van de Nederlandse Organisatie Aseksualiteit en actief bij het COC. Met een scherp oog voor communicatie en passie voor het socialisme is Amber een welkome aanvulling voor de lijst en de SP.

#14 Erica Wever

Voormalig Amsterdams SP-deelraadslid Erica is vooral bekend als voorvechtster voor rechtvaardigheid voor Caribische slachtoffers van het toeslagenschandaal. Al bijna twintig jaar zet ze zich in voor onze idealen en tegen institutioneel racisme.

#15 Mathijs ten Broeke

Mathijs is oud-wethouder voor de SP in Zutphen en werkt momenteel voor de Woonbond. Als wethouder heeft hij zich met succes ingezet om de marktwerking uit de thuiszorg te halen in Zutphen.

Festival voor GELUKHEID

MUZIEK EN POLITIEK

Tientallen SP'ers stonden klaar om direct na het verkiezingscongres van de SP het Griftpark in Utrecht om te toveren tot een festivalterrein voor het Festival voor Gelijkheid. Ondanks dat er af en toe een stevige regenbui viel werd er gedanst en gefeest. Vette artiesten zoals punkband POM en Fuente del Ritmo, met hun swingende muziek, brachten de festivalgangers in beweging. Het festival werd in stijl afgesloten met de platen gedraaid door Geza, acteur en DJ, die normaal te vinden is in de clubs van Amsterdam.

Cabaretier Maaïke Dirkje Hop bracht de mensen aan het lachen met haar scherpe humor. En natuurlijk waren er ook gesprekken over actievoeren en politiek. Met een discussie over Gaza en het Huurdersberaad.

SOLIDARITEIT, CULTUUR EN IDEEËN

Sinds haar oprichting heeft de SP zich altijd ingezet voor een samenleving waarin menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit centraal staan. Met het Festival voor Gelijkheid brengt de SP deze waarden tot leven in een feest dat mensen samenbrengt. Voor het tweede jaar op rij was het Festival voor Gelijkheid een ontmoetingsplek voor cultuur, muziek, spel en politiek.

**Festival
voor
GELUKHEID**

WAT ONS TE DOEN STAAT IN GAZA
De Rode lijn-demonstraties waar wel 150.000 mensen op afkomen laten zien dat de steun massaal is om de genocide in Gaza te stoppen. In de Mainstage-tent werd aandachtig geluisterd naar Sarah Dobbe en haar gasten van Oxfam Novib. Zij gingen in gesprek over de genocide in Gaza en wat ons als SP en als Nederland te doen staat.

**HUURDERSBERAAD
MET DE WOONBOND**
Op het Huurdersberaad kwamen huurders uit heel Nederland samen om plannen te maken voor nieuwe acties. Samen strijden om verandering af te dwingen.
Huurders en woningzoekenden die zich de afgelopen maanden aansloten bij het woonplan van de SP, Wonen zonder winst, spraken met elkaar over de noodzaak van een huurbevrozing en over de woningnood. Voor huurders uit elke windrichting was er een workshop en werden actieplannen en goede ideeën gedeeld. Nieuwe acties voor Wonen zonder winst, voor lokale woningverbeteringen en acties tegen leegstand gaan er komen!
Solidariteit is voor SP'ers niet alleen een woord, maar vooral ook een daad. Voor gelijkheid moeten we solidariteit organiseren.

SOCIALISME ALS ALTERNATIEF

Vier op de tien jongeren heeft niet het idee dat ze door ook maar één partij worden vertegenwoordigd. Tussen alle peilingen, onderzoeken en andere cijfers die je in aanloop naar de verkiezingen hoort is dit cijfer bij mij blijven plakken.

In 2015 kwam ik samen met duizenden jongeren in actie tegen het minimumjeugdloon. We vonden het oneerlijk dat jongeren tot 23 jaar een stuk minder verdienden dan hun volwassen collega's. We demonstreerden midden in Amsterdam, haalden honderdduizenden handtekeningen op en stonden half uitgekleeft in de Tweede Kamer.

En we hadden succes: dankzij onze strijd en het politiek inkoppen door Paul Ulenbelt wonnen we. De leeftijd van het minimumjeugdloon ging van 23 naar 21, het bedrag van het minimumjeugdloon ging daardoor fors omhoog. Al die andere jongeren hadden voor altijd geleerd welke verandering je samen voor elkaar kan krijgen.

Wereldwijd zien steeds meer jongeren het socialisme als een goed alternatief tegenover het kapitalisme. Een systeem dat ervoor zorgt dat het aantal superrijken is toegenomen, jongeren geen woningen kunnen vinden en het klimaat onder druk staat. Ook in Nederland blijven jongeren in actie komen en winnen, bijvoorbeeld tegen het schuldensysteem voor studenten of, nog steeds, tegen het minimumjeugdloon. De SP staat continu naast deze jongeren.

Ons verkiezingsprogramma staat vol met sterke voorstellen voor de problemen die onder mijn leeftijdsgenoten spelen. Onze lijst staat vol met jonge gezichten en met mensen die veel met jongeren werken. Dat vier op de tien jongeren niet het idee heeft dat ze door ook maar één partij worden vertegenwoordigd zie ik als een grote kans.

Wij weten dat deze jongeren bij ons horen. Online weten we steeds meer mensen te bereiken met aanvallende en opvallende content. Het is nu aan ons om die jonge mensen de komende tijd te vertellen: de SP is de partij voor jou. Ik kijk ernaar uit!

Bastiaan Meijer

10 REDENEN OM SP TE STEMMEN

Wij gaan voor SUPERSOCIAAL!

De SP droomt van een Nederland waar je nooit bang hoeft te zijn dat je geen huis zult hebben om in te wonen. Waar je naar de dokter gaat zonder te denken aan je portemonnee. Waar onderwijs niet je schuldenlast bepaalt, maar je een toekomst biedt. Een Nederland waar werken loont terwijl je ook zeker weet: als ik val, dan vangt de samenleving me op. Een Nederland dat staat voor internationale rechtvaardigheid en voor vrede en veiligheid voor iedereen.

Maar dat Nederland is ons afgenomen. Het is verkocht aan huisjesmelkers, aan zorgverzekeraars, aan speculanten, aandeelhouders en Amerikaanse wapenfabrikanten. Politici hebben ons wijsgemaakt dat dit normaal is – dat marktwerking en militarisering beter zouden zijn dan solidariteit en diplomatie, dat wantrouwen slimmer zou zijn dan vertrouwen. Dat individualisme beter zou zijn dan samen leven. De SP zegt: dit is niet normaal. En dit hoeven we niet te accepteren. Wij geloven dat we samen een ander Nederland kunnen bouwen. Een Nederland dat niet draait om winst, maar om waardigheid. Niet om markt, maar om menselijkheid. Niet om ieder voor zich, maar om samen voor elkaar. Dat is geen droom, dat is een keuze. En die keuze ligt nu bij jou.

1 JE GUNT IEDEREEN EEN GOED EN BETAALBAAR HUIS OM IN TE WONEN.

Een huis is geen belegging, geen spreadsheet, geen winstobject. Een huis is een thuis. Een plek waar je kinderen veilig opgroeien, waar je oud kunt worden, waar je adem kunt halen. Toch zijn huizen nu handelswaar geworden. Miljoenen mensen zitten klem – in te dure huren, in te kleine kamers, in de wachtlijsten van speculanten.

De SP zegt: genoeg. Met ons Grote Woonplan bouwen we een miljoen betaalbare woningen. We maken van leegstand weer leefruimte. We zetten kantoren om in huizen. We bevriezen de huren en pakken huisjesmelkers aan. Want wonen is geen markt, wonen is een recht.

2 JE VINDT DAT ZORG DRAAIT OM MENSEN, NIET OM WINST.

Ziek zijn is al zwaar genoeg. Maar in Nederland komt daar nog een angst bovenop: de angst voor de rekening, voor het eigen risico, voor de tandartsrekening, voor de fysiotherapie die je niet kunt betalen. Zorgverzekeraars tellen de winsten, terwijl patiënten afzien van zorg.

De SP zegt: dit is onacceptabel. We schaffen het eigen risico af. We voeren een Nationaal ZorgFonds in, waar ook tandarts, fysio en ggz bij horen. We sluiten ziekenhuizen niet, maar houden ze open – in elke regio. Want zorg hoort niet in de handen van aandeelhouders, maar in de handen van ons allemaal.

3 JE WIL EEN OVERHEID WAAROP JE KUNT VERTROUWEN EN DIE JOU VERTROUWT.

Te lang hebben we een overheid gehad die mensen kapotmaakt in plaats van beschermt. Ouders die in de toeslagenaffaire onterecht als fraudeurs werden behandeld. Groningers die in hun onveilige huizen achterbleven terwijl de winsten uit hun bodem werden gehaald. Mensen die in eindeloze procedures verstrikt raakten omdat overheidsdiensten wantrouwen boven vertrouwen stelden.

De SP zegt: dit nooit meer. We bouwen een overheid die luistert, die helpt, die rechtvaardig is. Je kunt altijd een ambtenaar spreken. Je kunt naar Huizen van het Recht voor hulp en steun. En we stoppen de doorgeschoten fraudejacht die levens heeft verwoest. De overheid hoort aan jouw kant te staan.

Hij staat op plek zeven van de SP-kandidatenlijst voor de verkiezingen, legde de basis voor onze plannen voor een miljonairstaks en het vermogensplafond, en was als voorzitter van de programmacommissie verantwoordelijk voor het SP-verkiezingsprogramma. Sebastiaan van den Hout is, kortom, de uitgelezen persoon om ons superscherpe en supersociale verkiezingsprogramma voor u samen te vatten.

Deze verkiezingen zijn een kans om sociale keuzes te maken. Sociale keuzes voor de toekomst van onze kinderen en jongeren. Zodat zij kunnen opgroeien en leven in een land met solidariteit in plaats van tweedeling. In een wereld zonder oorlog en met vrede en veiligheid. Des te belangrijker om bij deze verkiezingen SP te kiezen. Sebastiaan van den Hout geeft u tien supergoede redenen om dat te doen!

4 JE ZET IN OP EEN VEILIG LAND VOOR IEDEREEN.

Het begint bij een samenleving waarin mensen zich gezien voelen, waarin buurten sterk zijn, waarin jongeren perspectief hebben en waarin discriminatie geen kans krijgt. Want waar armoede en ongelijkheid groeien, daar groeit ook onveiligheid.

De SP zegt: veiligheid bouw je samen. Daarom investeren we in sterke buurten, betaalbare woningen en goed onderwijs. We zorgen voor voldoende politie, brandweer en zorg die er zijn als je ze nodig hebt, maar we nemen ook de oorzaken van criminaliteit weg. We ondersteunen verenigingen en buurthuizen die mensen bij elkaar brengen en eenzaamheid bestrijden. En we maken een einde aan klassenjustitie en discriminatie, zodat iedereen gelijkwaardig behandeld wordt. Want pas als iedereen meedoet, is ons land écht veilig.

5 JE VINDT DAT WERKEN MOET LONEN EN DAT WE MOETEN INVESTEREN IN ONZE ECONOMIE.

Werken hoort zekerheid en waardigheid te geven. Maar steeds vaker werken mensen zich kapot zonder dat er genoeg overblijft aan het eind van de maand. Flexcontracten en schijnzelfstandigheid maken mensen onzeker, terwijl de top winsten opstrijkt. Jongeren krijgen minder betaald voor hetzelfde werk omdat ze zogenaamd ‘te jong’ zijn, en hele regio’s zien banen verdwijnen doordat bedrijven vertrekken zodra er elders meer winst te halen valt.

De SP zegt: dit moet anders. We verhogen het minimumloon fors en schaffen het jeugdloon boven de 18 jaar af. Uitkeringen zoals bijstand en AOW stijgen mee, zodat niemand achterblijft. We verlagen de belasting voor werkenden en investeren in het mkb en in elke regio van ons land. Zo zorgen we voor goede banen die zekerheid geven en voor een moderne, sterke economie die werkt voor ons allemaal. Want werken moet lonen – altijd.

6 JE ACCEPTEERT NIET DAT ER ONRECHT PLAATSVINDT IN JOUW NAAM.

We zien elke dag de beelden uit Gaza: families verscheurd, kinderen zonder toekomst, een volk dat lijdt. Terwijl de wereld kijkt, gaat de genocide door. En in ons eigen land groeit ondertussen de militarisering. Regeringen willen miljarden extra besteden aan wapens en oorlogstuig, omdat een opgelegde Trump-norm zegt dat vijf procent van alles wat we verdienen naar defensie moet. Dat geld verdwijnt in tanks en raketten, terwijl onze zorg, ons onderwijs en onze sociale zekerheid kreunen onder tekorten.

De SP zegt: niet in onze naam. Nederland moet opkomen voor vrede en rechtvaardigheid, hier en wereldwijd. We steunen de Palestijnen en weigeren miljarden te verspillen aan oorlogstuig. Dat geld hoort naar ziekenhuizen, naar scholen, naar bestaanszekerheid te gaan.

7 JE WIL MEEWERKEN AAN EEN SCHONE, VEILIGE TOEKOMST VOOR ONZE KINDEREN.

We willen allemaal dat onze kinderen kunnen opgroeien in een wereld die leefbaar is – met schone lucht, betaalbare energie en een stabiel klimaat. Maar terwijl de klimaatcrisis steeds zichtbaarder wordt, schuiven regeringen de rekening door naar gewone mensen. Huishoudens moeten betalen voor dure maatregelen, terwijl grote vervuilers vrij spel houden. Zo groeit niet alleen de ongelijkheid, maar ook de wanhoop.

De SP zegt: dit moet eerlijk én sociaal. We investeren in zonnepanelen op alle daken, zodat iedereen profiteert van goedkope, duurzame energie. We verduurzamen woningen zodat de energierekening omlaag gaat. We maken het openbaar vervoer gratis, zodat schoon reizen de norm wordt in plaats van een luxe. Want alleen via klimaatbeleid dat rechtvaardig is, kunnen we de crisis oplossen. Onze kinderen verdienen een schone aarde én een eerlijke toekomst.

8 JE STELT HET BELANG VAN MENSEN BOVEN DAT VAN HET GROTE GELD.

Overal waar je kijkt, zijn publieke voorzieningen geprivatiseerd en aan de markt overgelaten. Het gevolg? Energiebedrijven die winsten uitkeren terwijl mensen hun energierekening niet meer kunnen betalen. Treinen die uitvallen terwijl aandeelhouders worden beloond. Onderwijs en zorg die steeds meer draaien om cijfers in plaats van om mensen. Het grote geld bepaalt, en gewone mensen betalen de prijs.

De SP zegt: dit draaien we om. We organiseren publieke diensten weer samen, collectief en zonder winstbejag. Het openbaar vervoer, de energie en het onderwijs komen terug in publieke handen, zodat kwaliteit en betaalbaarheid voorop staan. We leggen niet langer de rekening bij gewone mensen, maar laten de grootste multinationals, multimiljonairs en miljardairs eindelijk hun eerlijke deel bijdragen. Want samen maken we Nederland sterker – door mensen boven winst te zetten.

9 JE VINDT DAT IEDER KIND GOED ONDERWIJS VERDIENT.

Onderwijs moet er zijn om je te ontwikkelen en elk kind de kans te geven kennis op te doen. In plaats van die kansen, zie je nu vooral veel ongelijkheid. Ouders betalen zich blauw aan vrijwillige bijdragen die helemaal niet vrijwillig zijn. Studenten beginnen hun leven met tienduizenden euro’s schuld. Leraren staan onder hoge druk en klassen zijn te groot, waardoor kinderen de aandacht missen die ze verdienen. Zo worden deuren gesloten, terwijl onderwijs juist deuren zou moeten openen.

De SP zegt: onderwijs moet kansen scheppen, niet ongelijkheid. Daarom investeren we in kleinere klassen en meer leraren, zodat ieder kind de begeleiding krijgt die nodig is. We schaffen de ouderbijdrage af, brengen schoolzwemmen terug en zorgen dat kinderen op school gratis ontbijt en lunch krijgen. Studeren maken we betaalbaar: de basisbeurs gaat omhoog, het leenstelsel gaat definitief de prullenbak in, en stap voor stap maken we al het onderwijs gratis.

10 JE ZIET DAT HET NIET SLECHTS EEN BEETJE BETER MOET, MAAR DAT WE TOE MOETEN NAAR EEN SUPERSOCIAAL NEDERLAND.

De problemen in ons land zijn te groot voor halve maatregelen. Een beetje beter lost de wooncrisis niet op. Een beetje beter haalt de druk van de zorg niet weg. Een beetje beter geeft onze kinderen geen eerlijke toekomst.

De SP zegt: het is tijd voor een koerswijziging. We blokkeren de almaar stijgende prijzen van boodschappen en verlagen de btw, zodat iedereen zijn kar kan vullen zonder stress. We maken het openbaar vervoer gratis, zodat niemand wordt buitengesloten van mobiliteit. We verhogen uitkeringen en AOW, zodat bestaanszekerheid weer vanzelfsprekend wordt. En we stoppen met miljarden verspillen aan militarisering die ons land niet veiliger maakt. Nederland kan en moet niet een béetje beter, maar het moet SUPERSOCIAAL. <

SP.NL

SP

‘We hebben onderzocht of die plannen mogelijk zijn, hoeveel ze ongeveer aan belastinginkomsten opleveren en of ze wenselijk zijn.’

Ruud Kuin in gesprek met Rodrigo Fernandez

WAT IS DE WINST VAN EEN MILJONAIRESBELASTING?

Hogere belastingen op kapitaal, winst en vermogen zijn een belangrijk onderdeel van het SP-verkiezingsprogramma. Daarmee willen we niet alleen de ongelijkheid verkleinen, maar ook meer belastinginkomsten binnenhalen voor onze supersociale plannen voor wonen, onderwijs, zorg, betaalbare boodschappen en lagere belastingen op inkomen uit werk. Maar hoeveel leveren onze plannen precies op? En zijn hogere belastingen op kapitaal niet schadelijk voor de economie, zoals de VVD graag beweert? Ruud Kuin, hoofd van het Wetenschappelijk Bureau, sprak erover met Rodrigo Fernandez, die als senior-onderzoeker verbonden is aan de Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO).

Samen met twee collega's lichtte Rodrigo de plannen van de SP door en kwam tot verrassende conclusies: ‘Het is een fabeltje dat je de belastingen moet verlagen om het vestigingsklimaat te versterken. Het is juist omgekeerd. Geld dat je uitgeeft aan publieke investeringen levert veel meer op dan het spekken van de winsten van bedrijven die dat écht niet nodig hebben.’ Volgens het onderzoeksteam van Rodrigo zullen de belastingplannen van de SP minimaal zo’n 22 tot 30 miljard per jaar extra opleveren. Aanvullende maatregelen kunnen dat bedrag tot wel 60 miljard per jaar laten oplopen. En daarmee kunnen we écht een slag slaan in de sociale wederopbouw van Nederland, na 40 jaar neoliberale afbraakpolitiek. ‘We moeten het neoliberalisme begraven, met een overheid die weer gaat investeren in de samenleving. De plannen van de SP helpen daarbij’, aldus Rodrigo.

De meeste partijen in Nederland laten hun verkiezingsprogramma standaard doorrekenen door het CPB. Waarom is dat volgens jou geen goed idee?

‘Het CPB hanteert een dominant liberaal rekenmodel dat ook in andere landen veel gebruikt wordt. Er wordt dan de suggestie gewekt dat het CPB een soort onafhankelijke scheidsrechter is die boven de partijen staat, maar dat is niet zo. Men gaat er te gemakkelijk vanuit dat het CPB-model een objectief, neutraal instrument is om dingen door te lichten. Maar een rekenmodel is nooit neutraal, er zitten altijd aannames in. Je hebt nou eenmaal te maken met een ideeënstrijd, ook in de economie, met verschillende opvattingen over hoe de

economie werkt. Het is daarom heel gezond en verstandig als je meerdere rekenmodellen hebt, want die kun je dan met elkaar vergelijken. Zo’n discussie die eigenlijk op een heel gedetailleerd niveau plaats zou moeten vinden, die is er eigenlijk niet in Nederland. Daar willen wij verandering in brengen.’

Kun je daar een voorbeeld van geven, van aannames in het CPB-model die klakkeloos worden geaccepteerd, maar waar je wel degelijk vraagtekens bij kunt zetten?

‘Wat vooral speelt is de discussie over de gedragseffecten bij investeerders en bedrijven als ze geconfronteerd worden met hogere kosten, bijvoorbeeld hogere belastingen. Dan wordt er, ook door het CPB, al te gemakkelijk gezegd: bij hogere kosten verplaatsen investeerders en bedrijven zich naar het buitenland. Met andere woorden: je zou wel gek zijn als je kapitaal, winst of vermogen meer gaat belasten, want dan vluchten bedrijven en investeerders weg en dan krijg je nóg minder belastingopbrengst.

Maar die veronderstelde effecten zijn vaak, als je nauwkeuriger gaat kijken, nergens op gebaseerd; het zijn tamelijk uit de lucht gegrepen aannames. We hebben eigenlijk nooit situaties gezien waarin de belastingen zijn verhoogd en kapitaal daardoor naar het buitenland is vertrokken. Die gedragseffecten moet je dus als een mogelijkheid zien, naast heel veel andere mogelijkheden. En dat moet je ter discussie kunnen stellen. Een ander punt van kritiek is dat het CPB eenzijdig kijkt naar de negatieve effecten van hogere belastingen en geen oog heeft voor de positieve effecten. Die belastingen zorgen er immers voor dat er goed onderwijs is, dat de wegen onderhouden worden, ➤

Rodrigo Fernandez is als postdoctoraal onderzoeker werkzaam bij de Katholieke Universiteit Leuven en als senior-onderzoeker bij SOMO. Samen met econoom en politicoloog Maarten Hietland en data-analist Boris Schellekens onderzocht hij de plannen van de SP voor hogere belastingen op kapitaal, winst en vermogen. Hun onderzoek wordt gepubliceerd bij Tax Justice en De Burcht, het wetenschappelijk instituut van de FNV.

foto: Maurits Gemmink

‘We hebben eigenlijk nooit situaties gezien waarin de belastingen zijn verhoogd en kapitaal daardoor naar het buitenland is vertrokken.’

dat er goede voorzieningen zijn – met andere woorden: het vestigingsklimaat en het welzijn van Nederland worden versterkt. Daar heeft het CPB te weinig oog voor.’

Wat heeft jouw onderzoeksteam precies gedaan met het verkiezingsprogramma van de SP?

‘Wij hebben uitsluitend gekeken naar de SP-plannen om de belastingen op kapitaal, winst en vermogen te verhogen. We hebben onderzocht of die plannen mogelijk zijn, hoeveel ze ongeveer aan belastinginkomsten opleveren en of ze wenselijk zijn. In grote lijnen is onze conclusie dat het mogelijk én wenselijk is om zeker tientallen miljarden binnen te halen met hogere belastingen op kapitaal, winst en vermogen. En we laten zien dat deze hogere belastingen nauwelijks nadelige effecten hebben voor de economie, bijvoorbeeld voor het vestigingsklimaat, zoals vaak beweerd wordt. Eigenlijk zijn er alleen meer positieve effecten.

Het belangrijkste is dat er een kentering komt, dat we afkomen van het neoliberale idee dat hogere belastingen alleen maar slecht zouden zijn. Door dat dominante idee is de ongelijkheid alleen maar toegenomen en zijn de publieke voorzieningen en diensten van de overheid hard achteruit gegaan. Veel mensen hebben daardoor het vertrouwen in de overheid verloren. Om al die mensen die zijn afgehaakt weer erbij te betrekken, daar heb je geld voor nodig. En dat kan alleen door kapitaal meer te belasten. Geld dat je uitgeeft aan publieke investeringen levert veel meer op dan het spekken van de winsten van bedrijven die dat écht niet nodig hebben.’

Wat leveren de SP-plannen precies op? Hoeveel halen we binnen met die hogere belastingen op kapitaal, winst en vermogen?

‘Onze meest voorzichtige berekeningen is dat je daarmee rond de 22 miljard per jaar ophaalt. Als je dan ook nog de hypotheekrenteaftrek verantwoord afbouwt, dan zit je sowieso al boven de 30 miljard. En als je ook de fossiele subsidies afbouwt, dan zou dat bedrag nog hoger uitvallen. Als je dan ook nog de staatsschuld een beetje laat oplopen, wat gemakkelijk kan omdat wij in Nederland een heel laag financieringstekort hebben, dan kom je bij nog hogere bedragen uit. En dat zijn allemaal bedragen die meegroeien met de economie. Als de economie bijvoorbeeld met drie procent groeit, dan groeien deze bedragen evenredig mee.

Als we uitgaan van de voorzichtige berekening, waarin de plannen van de SP jaarlijks zo’n 22 tot 30 miljard opleveren, dan zou je daar bijvoorbeeld de woonplannen van de SP mee kunnen betalen. En zo liggen er natuurlijk nog meer opgaven, zoals extra investeringen in onderwijs, zorg en infrastructuur, waar dus ook geld voor nodig is. Uiteindelijk heb je dan

bedragen nodig als 50 tot 60 miljard extra per jaar. Je moet dus gaan zoeken naar concrete maatregelen die geld opleveren. En die zijn er zeker volgens ons. Je kunt, zoals ik al zei, de hypotheekrenteaftrek en de fossiele subsidies afbouwen of de staatsschuld een beetje op laten lopen. Met de miljarden die dan binnenkomen, kun je heel nuttige dingen mee doen.

Dat is het maffe van het kabinet-Schoof: ze hebben wel het financieringstekort met ongeveer 20 miljard laten oplopen, maar met dat extra geld hebben ze niets bereikt, integendeel. Ondanks het feit dat ze meer geleend hebben, voeren ze juist de grootste bezuinigingen ooit uit op het lager, middelbaar en hoger onderwijs! Nou, dan ben je dus gewoon een financiële prutser. Wat de SP kan bereiken met haar plannen is dat er eindelijk wél wat wordt gedaan aan de groeiende ongelijkheid en dat er broodnodige publieke investeringen komen, die de samenleving verder helpen. We moeten het neoliberalisme begraven, met een overheid die weer gaat investeren in de samenleving. De plannen van de SP helpen daarbij.’

De VVD zal dan zeggen: als je belastingen op kapitaal, winst en vermogen verhoogt, dan leidt dat tot minder investeringen en tot een vlucht van bedrijven uit Nederland.

‘Maar dat klopt dus niet. Het is een fabeltje dat je de belastingen moet verlagen om het vestigingsklimaat te versterken. Het is juist omgekeerd. Dat klinkt vreemd, omdat het in strijd is met het dominante neoliberale verhaal. Maar uit onze berekeningen blijkt duidelijk: hogere belastingen leiden tot een beter investeringsklimaat.

Neem bijvoorbeeld de winstbelasting. Een nieuwe inzicht in ons onderzoek is dat de verlaging van de winstbelasting in het verleden vooral ten goede is gekomen aan buitenlandse aandeelhouders. En dat is een heel belangrijk punt. Geld dat eerder via de winstbelasting bij de overheid terecht kwam, en zo geïnvesteerd kon worden in bijvoorbeeld onderwijs, dat geld is door de lagere winstbelasting in grote mate verdwenen naar aandeelhouders. En die aandeelhouders zitten steeds vaker in het buitenland. Door de belastingen te verlagen, creëer je dus een lek in de Nederlandse economie. Die lagere belastingen leiden er niet toe dat bedrijven meer gaan investeren in de Nederlandse economie en werkgelegenheid, want dat geld geven ze vooral aan buitenlandse aandeelhouders.

Het nettoresultaat van de verlaging van de winstbelasting was dus uiterst negatief: er verdween geld uit Nederland en er waren minder belastinginkomsten om te investeren in publieke voorzieningen. Daarom kan een hogere winstbelasting juist een heel positief effect hebben voor onze economie en samenleving: het leidt tot een kleiner lek naar het buitenland, en het leidt tot een groter deel dat bij de overheid terecht komt, die daar allemaal nuttige dingen mee kan doen. Een voordeel is dan ook dat de overheid minder hoeft te lenen, want hogere belastingopbrengsten betekenen een lager financieringstekort.’

Je zegt dat hogere belastingen op kapitaal, winst en vermogen tot een beter vestigingsklimaat leiden. Kun je dat toelichten?

‘Hogere belastingen zouden er mogelijkterwijs toe kunnen leiden dat bedrijven die weinig binding hebben met Nederland – zoals brieven-

bus-BV’s – sneller Nederland zullen verlaten. Maar de productieve ondernemingen in Nederland, die hier echte activiteiten hebben, die zullen niet zo snel verhuizen. Wat je heel duidelijk ziet is dat het vestigingsklimaat niet alleen afhangt van lage belastingen, maar vooral ook van veel andere factoren, zoals goed onderwijs, goede infrastructuur, de mate waarin een overheid meewerkt om vergunningen te verstrekken, het leefklimaat, cultuur. Je kunt je als bedrijf wel ergens vestigen waar nul procent belasting is, maar dan wens ik je veel succes met het werven van hooggekwalificeerd personeel. Zonder medewerkers heb je geen bedrijf. Die willen scholen in de buurt, die willen gezondheidszorg, die willen cultuur, die willen parken en recreatie. Maar daar heb je publieke investeringen en dus belastingen voor nodig.’

Maar als we in Nederland de belastingen gaan verhogen, gaan we dan niet erg uit de pas lopen met de landen om ons heen?

‘Nee, dat denk ik niet. Als je naar de geschiedenis kijkt, dan zie je dat belastingverhogingen en -verlagingen bijna altijd parallel lopen in verschillende landen tegelijk, afhankelijk van de ontwikkelingen op het wereldtoneel. Na de Tweede Wereldoorlog gingen overal de belastingen omhoog. Daarna kwam begin jaren ‘80 het neoliberalisme en gingen overal de belastingen weer omlaag. Wij denken dat er nu een weer kentering aankomt, waardoor de belastingen in veel landen juist weer omhoog zullen gaan.

Dat heeft alles te maken met de grote geopolitieke bedreigingen die door sommige mensen worden gevoeld, zodat er veel druk is om de defensie-uitgaven te verhogen. Zo hebben veel landen zich al gecommitteerd aan de hogere NAVO-norm van vijf procent. De vraag is dan: hoe gaan die landen dat betalen? Dan is er voor veel landen eigenlijk maar één oplossing, namelijk hogere belastingen op kapitaal, winst en vermogen. De eerste cynische gedachte is dan misschien dat die hogere NAVO-norm betaald zal moeten worden door nóg meer te bezuinigen op de verzorgingsstaat. Dat is misschien mogelijk tot een bepaalde grens, maar heel ver kom je daar niet mee. Dat levert te weinig op om die vijf-procentsnorm halen. Bovendien zullen regeringen daarvoor electoraal afgestraft worden, want bezuinigingen op de verzorgingsstaat maken je niet populair.

Je kunt vervolgens ook denken aan het verhogen van de staatsschuld om de hogere NAVO-norm te financieren, zoals Duitsland onlangs heeft gedaan. Maar als het gaat om staatsschuld, dan staan sommige landen zoals Nederland er veel beter voor dan andere. Onze staatsschuld, als percentage van het Bruto Nationaal Product, is relatief vrij laag, minder dan het EU-gemiddelde. Andere landen, zoals Frankrijk en Italië, zitten juist boven het EU-gemiddelde. Deze landen zullen de hogere NAVO-norm dus niet via verhoging van de staatsschuld kunnen betalen. En dan zullen ze toch echt moeten kijken naar het verhogen van de belastingen op kapitaal, winst en vermogen, die nu historisch ongekend laag zijn. Daarom concluderen wij dat er een grote kans is dat in meerdere landen de belastingen zullen gaan stijgen. In die zin passen de SP-plannen voor hogere belastingen in een bredere internationale ontwikkeling.’ <

‘We moeten niet bang zijn voor verschillen, maar deze juist omarmen.’

‘WE ZIJN DE DIALOOG KWIJT AAN HET RAKEN IN ONZE SAMENLEVING’

Hij is te zien in grote Nederlandse films, staat op het toneel en speelt in musicals. Een trotste vader en partner, zijn Instagram staat vol met foto's. En hij steunt de SP, want: ‘We zijn de dialoog kwijt aan het raken. We moeten de angst uit de samenleving halen.’ Jimmy Dijk en Dragan Bakema spraken over de politiek van nu, het belang van het gesprek met elkaar en over internationale solidariteit.

Ontzettend veel dank dat je met ons in gesprek gaat. Allereerst: Je bent half Servisch en je was daar afgelopen zomer. In Servië vinden al bijna een jaar hele grote protesten plaats. Wat doet dat met jou?

‘Ik ben er regelmatig en vrienden van mij doen mee aan die ‘blokkades’, zoals ze dat daar noemen. Het mooie van die blokkades is dat het eigenlijk enorme democratische ontwikkelingen zijn die daar nu bezig zijn. Bij de grootste demonstraties gingen er wel een miljoen mensen naar Belgrado. Op een bevolking van 6,5 miljoen hè? Het is echt het volk dat daar zegt: ‘Nu is het klaar. We hebben het idee dat onze regering corrupt is en we hebben daar ook bewijzen voor. En dat moet gewoon stoppen.’

‘Het is ontzettend inspirerend om te zien, die liefde die ontstaat als mensen samen opstaan. Ik hoop dat het ze lukt en dat er een regeringswissel gaat komen. Zonder corruptie en met hele verstandige mensen aan het roer. Het beste zou zijn als al die docenten die nu zonder werk zitten, omdat er massaal geprotesteerd wordt door studenten, aan de knoppen zouden komen te zitten.’

Nu ben je zelf sinds een tijdje ook steeds meer met politiek bezig. Waarom is dat nu belangrijker geworden voor jou?

‘Ik ben van mening dat we de dialoog aan het kwijtraken zijn binnen onze samenleving. Ik merk zelfs dat het nu zo ver gaat dat mensen, als ze hun eigen mening kwijt moeten, dat het met veel emotie gepaard gaat. En dat het eigenlijk een monoloog wordt tegen een ander monoloog, een soort welles nietes spelletje. En ik merk dat sinds ik vader ben dat ik denk: ‘Ja, ik wil wel dat we in de maatschappij belanden waar mijn kinderen zich veilig in voelen.’

‘Om het even kort te zeggen: De angst moet uit deze maatschappij. Jongeren zijn bang dat ze geen huis kunnen krijgen. We durven ‘s avonds niet meer over straat. We weten niet waar de politiek naartoe gaat. Er zijn overal oorlogen bezig. Er is nogal wat angst en veel onzekerheid. En ik wil graag meehelpen om te kijken hoe we de dialoog weer terug kunnen krijgen.’

Hoe kan het dat dit zo is ontstaan?

‘Het is allemaal zo asociaal aan het worden. Hoe is het nou toch eigenlijk mogelijk dat een 24-jarige, met een volwassen baan, een volwassen salaris en volwassen verantwoordelijkheden, geen huis kan vinden. Het is een voorbeeld hoor, maar dat is zo asociaal. En dat is nu de tijdsgeest waarin we leven. Dat maakt de samenleving asociaal. Het maakt de mindset ook asociaal. Maar zo hoeft het niet te zijn.’

Klopt, het zijn volgens mij echt doodnormale dingen die mensen verwachten van de politiek, zoals een dak boven je hoofd hebt. Maar ook menselijke zorg, een tas met boodschappen kunnen betalen en voldoende inkomen hebben. Gewoon doodnormale dingen.

‘Precies.’

Wij pleiten daarom voor Supersociale oplossingen voor grote problemen van Nederland. Door samen te werken met partijen van SP tot en met CDA kunnen we een sociaal alternatief vormen.

‘Ja, dat vind ik heel sterk. Weet je, ik ben een SP'er in hart en nieren. Maar Nederland is bij de afgelopen verkiezingen elke keer weer naar rechts opgeschoven. Samenwerken met Groen-Links-PvdA en CDA vind ik een hele goede keuze. Wij zijn dan misschien de meest linkse kant van die hele club, maar samen wordt het misschien wel iets wat Nederland nu echt nodig heeft. Het zijn toch een beetje maatschappijdenkers.’

Ja, we zijn op zoek gegaan naar gemeenschapsdenkers. En op zoek naar de overeenkomsten en niet alleen de verschillen. Die zijn er ook genoeg hoor.

‘Dat is het inderdaad. Nou, dat zie je natuurlijk ook terug bij mij thuis. In mijn eigen gezin zijn er een aantal mensen die geloven en een aantal mensen niet. Nou, dat gaat prima samen kan ik je vertellen. Zolang je maar ook geïnteresseerd bent in elkaars verschillen. Dan kunnen we echt ook van elkaar leren, in plaats van meteen en enkel en alleen een tegenreactie erop te hebben en te zeggen: Ik wil daar niks van weten. Daarom ook mijn oproep voor een sociaal alternatief op een aantal onderwerpen, zodat het weer hoop kan geven aan mensen op vooruitgang in plaats van dat we permanent zitten te kijken hoe de VVD en de PVV de discussie domineren in ons land.’

Op dat dag van ons interview is de Miljoenennota gepresenteerd. We hebben net naar de beelden gekeken van minister van financiën Eelco Heinen die voorziet dat er bezuinigingen aan gaan komen. Tientallen miljarden aan extra uitgaven.

‘Ik denk dat wij de wapenindustrie van Amerika flink gaan spekken. Dat is wat ik denk. Ik vind dat heel eng...’

Dat denk ik ook.

‘Wanneer heeft het ooit in de geschiedenis geholpen om vijanden vijandiger te laten klinken dan dat ze op dit moment zijn? Wanneer heeft dat ooit geholpen, terwijl we uiteindelijk toe moeten werken naar samenwerking? Dit is dit is niet de weg waar we op moeten gaan. Ik vind het ontzettend gevaarlijk wat er allemaal gebeurt.’

‘De angst moet uit deze maatschappij’

Ja, ik denk dat heel veel mensen zich daar ook echt grote zorgen over maken. Maar wat ik altijd frappant heb gevonden is, als wij vragen ‘Waar zijn al die miljarden exact voor nodig?’ Dat je nooit een concreet antwoord krijgt. Terwijl we als Europese NAVO-landen wel al 3,5 keer meer uitgeven aan wapens dan Rusland.

‘Ik heb een burgeroorlog wat van dichterbij kunnen zien (Red: de oorlogen in voormalig Joegoslavië). Ik heb er niet in gezeten, voor de goede orde. Dit is hoe het ontstaat, vijandbeelden creëren, wapens kopen.’

‘Maar geloof mij: Het volk wil het nooit. De gewone Rus niet, de Oekraïner niet, maar ook de Israëliër niet en een Palestijn niet. En zeker onze kinderen niet. En ik weet niet of die mensen die dit allemaal lopen te bepalen kinderen hebben. Ik heb kinderen en het enige wat ik nu belangrijk vind is wat voor wereld ik ze aanbied als zij straks met hun volwassen leven in mogen stappen. Dit wat we nu doen is niet de weg.’

Je had het net over de protesten in Servië. Dat gevoel van saamhorigheid. Die brede groep mensen uit alle plekken van het land, die zag ik in Nederland bij de Rode Lijn-demonstraties.

‘Heel erg mee eens. Ik las dat al meer dan de helft van Nederland het er al over eens is dat het natuurlijk genocide is wat daar plaatsvindt. Los van alle organisaties die dat ook al zeggen. Gaat er eerder wat gebeuren als wij zouden gaan regeren Jimmy?’

Jazeker! En ik zie daarnaast ook dat steeds meer partijen aan het bewegen zijn. Driekwart van de mensen vindt dat Nederland meer sancties moet gaan treffen. Dat is wel de kracht die vanuit onze samenleving moet komen. Daarom mijn de oproep: Blijf daarmee doorgaan en dan vind je ons altijd aan je zijde.

We begonnen dit gesprek over het gebrek aan dialoog in Nederland. Wat zou je daarover nog mee willen geven?

‘Als je ziet wat vijandbeelden kunnen doen met mensen, dan denk ik dat het goed is dat er wat meer gekeken wordt naar overeenkomsten dan verschillen. En we moeten ook niet bang zijn voor verschillen, maar deze juist omarmen en wat meer begrip tonen voor elkaar. Dat is een wereld die ik voor mijn kinderen wil.’

‘En anders moeten we daarvoor gaan zorgen. Door samen te werken en door actie. Zoals de miljoenen mensen in Servië en de honderdduizenden mensen van de Rode Lijn-demonstraties. Daar zal de SP mij altijd aan haar zijde vinden.’

‘Het is ontzettend inspirerend om te zien, die liefde die ontstaat als mensen samen opstaan’

SAMEN EISEN WIJ DE NACHT OP. ÉN DE DAG.

SARAH DOBBE OVER EEN ZOMER VOL GEWELD TEGEN VROUWEN

Met een sleutel geklemd in je hand over straat gaan in de nacht. Of overdag. Iemand die achter je blijft fietsen. Opmerkingen waar je niet op zit te wachten. Agressie als je er wat van zegt. Jezelf kleiner maken dan je bent. Niet te boos zijn, want dan ben je emotioneel. Niet te weinig emotie tonen, want dan ben je kil. Zomaar aangeraakt worden tijdens een druk concert of in een club. Een opmerking krijgen over de kleren die je draagt. Over je haar, make-up, schoenen of nagels. Of gewoon over alles. Uitgescholden worden voor hoer, omdat dat woord zo makkelijk achter elk woord kan worden geplakt.

Van jongs af aan hebben we geleerd dat gevaar op de loer ligt. Pas je wel op? Bel je als je thuis bent? En het tegelijkertijd nog steeds moeten uitleggen als je na een lange dag werken liever toch een half uur langer op een bus wacht dan langs het park naar huis te fietsen in het donker.

Dit was de zomer van geweld tegen vrouwen. Keer op keer op keer zagen we de in en in verdrietige voorbeelden. En wat dacht je van al die keren dat aanrakingen, agressie en erger niet in het nieuws kwam of werd opgemerkt.

‘Het maakt me boos en ik ben er klaar mee. Net zoals zoveel andere vrouwen. Zo ontzettend klaar mee.’

Ik voel verdriet om elke vrouw die niet verder kan leven omdat ze vrouw is. Die is beschadigd of onvrij is omdat ze vrouw is. Het maakt me boos en ik ben er klaar mee. Net zoals zoveel andere vrouwen. Zo ontzettend klaar mee. Elke vrouw moet vrij en zonder bezorgdheid over straat kunnen gaan. Overdag én ’s nachts. Samen én alleen. Elke vrouw moet over haar eigen gedachten kunnen gaan. Over haar eigen manier van kleden. Over haar eigen woorden. Én over haar eigen lichaam gaan. Deze zomer zagen we en voelden we weer dat dat nog steeds niet zo is.

Ik kan een lange lijst aan voorstellen opnoemen die het leven van vrouwen beter kunnen maken. Die de ongelijkheid en het onrecht aanpakken. Talloze keren is het daar in de Tweede Kamer over gegaan. Het tegengaan van straatintimidatie van vrouwen. Van het voorkomen van genitale verminking van meisjes tot het recht op abortus. Het gratis maken van nazorg bij seksueel geweld door het eigen risico af te schaffen. Het eigen risico... na seksueel geweld. Laat dat even tot je doordringen. Van meer wijkagenten tot bewustwordingscampagnes. Maar het is niet genoeg. Het krijgt niet écht prioriteit. Tegelijkertijd zien

we een goed gefinancierde rechts-conservatieve anti-rechten campagne met als doel de rechten van vrouwen en meisjes juist verder in te perken. Subtiel verdwijnt financiering voor beleid of projecten die belangrijk zijn voor vrouwenrechten in plaats van dat er wordt geïnvesteerd. Deze rechtse coalitie loopt ermee voorop, al voordat ze politiek in puin vielen. Iedereen zegt natuurlijk wel vrouwenrechten en veiligheid van vrouwen ontzettend belangrijk te vinden. Maar écht iets doen, ho maar.

‘Uit weer een verschrikkelijke zomer vol geweld tegen vrouwen is een beweging nieuw leven ingeblazen.’

Daarom heb ik getwijfeld of ik deze column moest schrijven. Want wat heeft iemand eraan dat ik opschrijf dat ik hier boos over ben, dat ik verdriet voel bij elk slachtoffer, en dat ik vind dat het moet stoppen. Maar wat een kracht voelde ik doordat vrouwen én mannen zich uitspreken en échte verandering eisen. Die niet alleen woorden maar juist daden eisen. Om die daden en échte verandering te krijgen is het zo belangrijk dat steeds meer mensen nu opstaan. Dat steeds meer vrouwen én mannen zeggen: ‘Tot hier en niet verder’. Zij organiseren demonstraties door het hele land. Zij vormen de Dolle Mina’s met hun steeds groter wordende beweging. Dít zijn de mensen die voor verandering gaan zorgen.

Uit weer een verschrikkelijke zomer vol geweld tegen vrouwen is een beweging nieuw leven ingeblazen. Een beweging die de potentie heeft om voor grote verandering te zorgen. Niet alleen in de Tweede Kamer, maar juist ook daarbuiten op straat in de hoofden van mensen.

Met trots voeg ik mij daarbij. Want geen enkele vrouw zou bang moeten zijn voor de nacht. Samen eisen wij de nacht op. Én de dag.

GEERT REUTEN (1946 - 2025)

Geert Reute, econoom en oud-senator van de SP, overleed op dinsdag 29 juli na een lang en werkzaam leven. Geert is geboren en getogen in Limburg. Daarna heeft hij gestudeerd aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en heeft hij decennialang als econoom gewerkt aan zijn Universiteit van Amsterdam. In 2007 is hij gekozen voor de SP in de Eerste Kamer in Den Haag, waar hij een gedegen woordvoerder was over financiële en economische zaken en meedenker voor de hele partij.

Tot slot heeft hij zijn laatste intellectuele arbeid verricht in de rust van het Friese land. Hij werkte aan een boek over Marx, dat nu postuum uitgegeven zal worden. Wetenschap, betoogde Geert, bedrijf je op grond van feiten. En aan daarop gebaseerde conclusies verbind je consequenties. Daarom bleef hij vasthoudend analist en criticus van de ‘politieke economie’ en oog houden voor het inspirerende denken van Marx. Geert bleef betogen dat er alternatieven mogelijk zijn voor een hardvochtig en niet-duurzaam kapitalisme. Steeds weer. Aanhouders winnen, ook al denken aandeelhouders daar anders over.

Daarom zei Geert vol bereidheid ‘ja’ toen we hem vroegen zijn kennis en kunde in te zetten. Eerst als adviseur van de Tweede Kamerfractie van de SP en daarna als senator voor de SP. Zo werd hij een geleerde parlementariër, die altijd een gedegen wetenschappelijk weerwoord gaf aan vele opposenten. Daarbij toonde hij steeds compassie voor de gewone mensen. Met name voor de arbeiders in Nederland en elders. Zij die, in Geerts woorden, de échte producenten van het kapitaal zijn. Kapitaal dat, in handen van weinigen, vervolgens cynisch en systematisch ingezet wordt ter uitbuiting van velen.

Bij zijn aantreden als senator in de Eerste Kamer zei hij dat hij zich graag zou laten meten aan de beroemde these van Marx, dat het niet volstaat om de wereld uit te leggen, maar dat de wereld ook veranderd moet worden. En precies zo heeft hij het gedaan: de daden bij de woorden gevoegd!

DERK SAUER (1952 – 2025)

Media-ondernemer en journalist Derk Sauer is overleden op 72-jarige leeftijd aan de gevolgen van een ongeluk met zijn zeilboot. Bij het overlijden van Derk Sauer denken we aan het avontuurlijke en verrassende leven dat hij zo lang leidde. We bedanken hem voor al het goede dat hij voor velen in zijn leven gedaan heeft.

Derk wordt eerst en vooral gemist door zijn naasten. Door zijn vrouw Ellen, zijn drie zoons, hun partners en kinderen. Dat gezin betekende voor Derk alles. Ze hadden hem nog graag lang bij de familie gehouden. Hij had nog zoveel plannen, eindeloos veel. En toen verscheen er in een klein hoekje een kolossaal ongeluk. Wat een stomme pech.

Wij herinneren ons Derk ook als jarenlange vriend van de SP. Als jonge jongen meldde hij zich bij de partij die zich toen afficheerde als ‘De SP doet het gewoon’. In onze club bleek Derk al gauw een buitengewone kameraad. Derk deelde de drang om naar de mensen toe te gaan, van hen te leren, hun verhalen te horen en door te vertellen. Maar Derk deed het wel op zijn eigen wijze. Hij trok niet alleen naar de buurten en wijken en werkplekken in Amsterdam en Nederland, maar ging al snel de wijde wereld in. Om ook daar de verhalen van mensen te verzamelen die onrecht ontmoetten en hem daarover wilden bijpraten. Zijn ervaringen met al die mensen wilde hij heel graag aan anderen doorvertellen.

In de gevestigde media, maar gelukkig ook via de Tribune, waarvan hij in onze jonge jaren lange tijd de enige buitenland-correspondent was. En wat voor één! We waren altijd blij met de artikelen die hij ons gratis en voor niks stuurde. Ze maakten ons blad spannender en volwassener. Hij dook als journalist op in het verdeelde Ierland, in Iran, in revolutionair Latijns-Amerika – en uiteindelijk vooral in het onmetelijke en mysterieuze Rusland. Dat land werd zijn tweede moederland, zijn gezin groeide daar op. Het maakte hem een halve Rus.

Na de Russische inval in Oekraïne in 2022 werd het leven voor kritische mensen als Derk te riskant. Weggaan vond hij verschrikkelijk. Maar hij zocht en vond creatieve manieren om gevluchte Russische journalisten een goed onderdak te bieden en hen de kans te geven toch berichtgeving over en naar Rusland te verzorgen. Het was fantastisch om te zien hoe Derk ook in die rol mensen enthousiasmeerde en motiveerde om niet bij de pakken neer te zitten. Hij zal enorm gemist worden.

PAUL ULENBELT (1952 - 2025)

Op maandag 21 juli overleed Paul Ulenbelt in zijn woonplaats Leiden, in bijzijn van zijn gezin. Paul was Tweede Kamerlid van de SP van november 2006 tot maart 2017. Zijn werkzame leven heeft altijd in het teken gestaan van strijd voor rechtvaardigheid. Paul zal ontzettend gemist worden. Zijn humor, lef, scherpe geest en authenticiteit zijn een lichtend voorbeeld voor nieuwe generaties hemelbestormers.

Paul was onder andere voorzitter van de Groninger studentenvakbond. Hij promoveerde als arbeids- en organisatiepsycholoog aan de UVA in Amsterdam. Binnen de FNV was hij actief bij de industriebond en richtte hij het Bureau Beroepsziekten op. Ook na zijn pensioen heeft hij zich keer op keer ingezet voor de SP en onze en zijn idealen. Met veel passie hield Paul zich in de Tweede Kamer bezig met Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Hij was een échte volksvertegenwoordiger en nam het onvermoeibaar op voor iedereen die zwaar werk verrichtte en onder slechte omstandigheden moest werken. Zo stond hij vierkant achter arbeidsmigranten die worden uitgebuit en streed hij tegen de afbraak van de WAO en het ontslagrecht.

Tekenend voor Paul was, naast zijn lef en passie, de humor waarmee hij zijn werk als volksvertegenwoordiger deed. Zo solliciteerde hij ooit als PR-goeroe voor de Shell en NAM. Zijn oplossingen voor hun slechte imago? Gas-kraan dicht en Groningers écht gaan helpen. Ook was hij groot tegenstander van de verhoging van de AOW-leeftijd en het invoeren van het ‘casinopensioen’. Zo werd ooit uit protest tegen deze plannen het plein voor de Tweede Kamer omgetoverd tot een heus casino, inclusief roulettetafel.

We wensen zijn vrouw Marga, zoon Tim, schoondochter Corinne en zijn kleinzoon Finn, familie en vrienden ontzettend veel sterkte toe bij het verwerken van het verlies van Paul.

ONVERMOEIBARE STRJDER VOOR SOCIALE RECHT- VAARDIGHEID

AFSCHEID VAN KAMERLID **BART VAN KENT**

Bart startte zijn politieke loopbaan bij de SP-jongeren in Eindhoven, waar hij als SP'er ook in de gemeenteraad actief was. 'En toen vroeg Agnes Kant of ik als fractiemedewerker in Den Haag wilde komen werken. Daar heb ik twee seconden over nagedacht voordat ik enthousiast ja zei.' In mei 2007 begon hij als beleidsmedewerker van Kamerlid Paul Ulenbelt, die hij in 2017 opvolgde. Sindsdien voert Bart in de Tweede Kamer onvermoeibaar strijd voor eerlijke pensioenen, eerlijke lonen en eerlijke arbeidsomstandigheden. Na acht jaar Kamerlidmaatschap doet hij nu een stap terug voor nieuw aanstormend talent. 'Het is tijd voor een nieuwe generatie. Ik heb ontzettend veel vertrouwen in hen.'

Paul Ulenbelt is onlangs overleden, een groot verlies voor de SP. Wat zijn je herinneringen aan hem?

'Ik mis hem enorm. Hij is heel belangrijk voor mij geweest. Toen ik in 2007 bij hem kwam werken, wist ik nauwelijks het verschil tussen de WIA en de WW. Hij heeft mij echt opgeleid, zowel in de werknemersverzekeringen zoals pensioen en AOW als in de problematiek van arbeidsomstandigheden. Wat ik ook van Paul heb geleerd is: altijd er op afgaan. Dan hoorden we bijvoorbeeld dat er ergens misstanden waren met arbeidsmigranten en dan gingen we daar kijken. We klopten aan bij mensen, maakten een praatje met ze, en kregen zo een beeld van de situatie. Vervolgens was Paul heel goed in staat om dat in de Kamer aan de orde te stellen. Ik heb tien jaar bij hem mogen werken, tot 2017 toen ik zelf Kamerlid werd en Paul opvolgde als woordvoerder sociale zaken.'

'Wat ik van Paul heb geleerd is: altijd er op afgaan. We klopten aan bij mensen, maakten een praatje met ze, en kregen zo een beeld van de situatie'

Je hebt als Kamerlid veel voor elkaar gekregen. Wat is de top drie waar je het meeste trots op bent?

'Het meest recente is dat we in de Kamer een voorstel erdoor hebben gekregen om 40 miljoen vrij te maken voor mensen die bij de werkontwikkelbedrijven werken, wat vroeger de sociale werkvoorziening heette. Zij hebben last van een oneerlijk belastingnadeel, waardoor ze honderden euro's per jaar minder te besteden hebben, wat hen heel hard raakt. We hebben samen veel acties gevoerd en op de valreep voor de zomer is het gelukt om een amendement erdoor te krijgen waardoor iedere werknemer in de werkontwikkelbedrijven dit jaar 540 euro compensatie krijgt. Dat is veel geld, zeker voor mensen met lage inkomens.

Wat ik ook graag wil noemen is dat dankzij onze inzet de wantoestanden rond arbeidsmigratie aan het licht zijn gekomen. Daar zijn Paul en ik al in 2008 mee begonnen en dat begint nu z'n vruchten af te werpen. Er zijn mede door onze inzet diverse wetten aangenomen die de situatie rond arbeidsmigranten zullen verbeteren. Zo moeten uitzendbureaus straks een waarborgsom van 100.000 euro betalen als ze arbeidsmigranten willen inzetten. Als een uitzendbureau in de fout gaat, dan wordt dat geld gebruikt om bijvoorbeeld lonen na te betalen. Daardoor zullen veel malafide uitzendbureaus verdwijnen, want die kunnen dat niet betalen.'

‘Er wordt door Kamerleden veel geklaagd over werkdruk, maar echt hard werken dat doen de stratenmakers en havenarbeiders.’

Wat is het derde succes waar je trots op bent?

‘Alles wat we bereikt hebben rond de zware beroepen. Ik denk met veel plezier terug aan de acties waarbij we Dextro voor extra energie hebben uitgedeeld aan havenarbeiders die ‘s nachts staakten. En aan de stakingen bij de politie, NS en DAF. Deze acties zijn uiteindelijk succesvol geweest. De boete op vroegpensioenregelingen is door onze inzet vervallen, en voor mensen met zware beroepen zijn de mogelijkheden voor vervroegd pensioen verruimd. Dat was een brede linkse strijd die we samen met de vakbeweging hebben gevoerd en gewonnen. Voor veel mensen betekent dit het verschil tussen óf arbeidsongeschikt met pensioen gaan, óf op tijd kunnen stoppen zodat je nog gezond van je oude dag kunt genieten.’

‘Mensen vestigen hun hoop op politici die zeggen voor hen op te komen, maar vervolgens blijken die niets meer dan geradicaliseerde VVD’ers te zijn.’

Hoe heb je de afgelopen periode ervaren, met het ruzie-kabinet van PVV, VVD, BBB en NSC?

‘Dat was vaak behoorlijk frustrerend. We hadden te maken met bewindslieden en Kamerleden van de coalitie die totaal geen idee hadden waar ze mee bezig waren. Het frustrerende was vooral ook dat partijen op rechts standpunten van ons overnamen, behalve natuurlijk als het gaat om hervreiding. Dus ze willen wel het eigen risico afschaffen, zeggen ze dan, en ziekenhuizen redden, maar ze willen het geld niet halen bij de allerrijksten. Tja, hoe wil je die mooie plannen dan betalen? Dat was voor mij het dieptepunt van de afgelopen jaren: dat mensen hun hoop vestigden op politici die zeggen voor hen op te komen, maar die vervolgens niets meer dan geradicaliseerde VVD’ers blijken te zijn. Ze beloven van alles, maar ondertussen blijven ze goed zorgen voor de mensen met de hoge vermogens en hoge inkomens.’

Waarom neem je nu de beslissing om je niet verkiesbaar te stellen?

‘Het is tijd voor een nieuwe generatie. Er is veel nieuw jong talent, met veel kennis van zaken. Bastiaan Meijer en Sebastiaan van den Hout hebben bijvoorbeeld al jaren ervaring met onderwerpen zoals pensioenen en werknemersrechten. Ik heb ontzettend veel vertrouwen in hen.

Ik heb het Kamerwerk altijd een heel grote eer en een enorme luxe gevonden. Er wordt door Kamerleden veel geklaagd over werkdruk, maar echt hard werken dat doen de stratenmakers en havenarbeiders. Kamerleden kunnen besluiten om, ondersteund door fantastische medewerkers, ergens het land in te gaan of een actie op te zetten of in de Kamer een voorstel te doen. Dat is zo’n enorm luxe-positie. Ik heb altijd mijn stinkende best gedaan om daar het maximale uit te halen.

Nu is het tijd voor een nieuwe fase in mijn leven. Ik ga enorm genieten van de tijd die ik nu krijg met mijn dochttertje van vijf. Ik weet nog niet precies wat ik ga doen, daar ga ik me nu op bezinnen. Ik zou heel graag iets doen samen met mensen als het gaat om om op te komen voor hun rechten als gaat om sociale zekerheid, arbeidsvoorwaarden of pensioenen. De toekomst zal het leren. En natuurlijk blijf ik actief binnen de SP.’ <

‘HET RECHT MOET ER ZIJN VOOR IEDEREEN ONGEACHT JE PORTEMONNEE’

‘Ik dacht toen: ik kan mij niet in de spiegel aankijken als ik nu niet naar voren treed en zeg wat ik ervan vind.’

AFSCHEID VAN KAMERLID MICHIEL VAN NISPEN

Hij stond aan de wieg van de ‘Huizen van het Recht’, waarvan in 2020 de eerste in Heerlen werd geopend. En als voorzitter van de parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening waste hij de oren van De Haag om het toeslagenschandaal: ‘Ik dacht toen: ik kan mij niet in de spiegel aankijken als ik nu niet naar voren treed en zeg wat ik ervan vind.’ Ondertussen liep hij ook marathons. Na ruim 10 jaar Kamerlidmaatschap – ‘een marathon met tussensprintjes’ – is het voor Michiel van Nispen nu tijd om het wat rustiger aan te doen.

Voordat je Kamerlid werd, had je als fractiemedewerker al ervaring opgedaan met het Kamerwerk.

Hoe kwam dat zo, dat je voor de fractie ging werken?

‘Daarvoor werkte ik bij twee advocatenkantoren. Ik was al een tijdje SP-lid, omdat ik me ontzettend kon vinden in de beginselen van de partij. En op een dag zei een van de advocaten voor wie ik werkte: ‘Michiel, je doet je werk goed, maar ik zie dat je niet met volle passie je werk kan doen. Ga iets doen waarmee jij de wereld kunt verbeteren, ga werken bij Amnesty International of desnoods bij die politieke partij van jou.’

Toen dacht ik: dat is eigenlijk niet eens zo’n gek idee! Dus heb ik de stoute schoenen aangetrokken en een brief geschreven aan de Kamerfractie, met de vraag of ze mijn hulp konden gebruiken. Tot mijn grote verrassing zat ik een week later met Agnes Kant en Jan de Wit in een sollicitatiegesprek. Zo werd ik in 2007 fractiemedewerker van Jan de Wit en Krista van Velzen, die toen Kamerleden waren. Ik heb ontzettend veel van ze geleerd.’

En in 2014 werd je zelf Kamerlid.

‘Bij de verkiezingen van 2012 stond ik op de kandidatenlijst, op plaats 17. De SP haalde toen 15 zetels, dus ik kwam net niet in de Kamer. In 2014 ging Jan de Wit met pensioen en was ik de aangewezen kandidaat voor zijn opvolging. Met mijn juridische achtergrond was het logisch dat ik zijn strijd voor gelijke toegang tot het recht zou voortzetten. Ik vond het super spannend om daar in de Kamer te staan en een interruptie te plaatsen of een kritische vraag te stellen aan de minister. Dat heeft me wel wat jaren gekost, voordat ik daar zelfverzekerd stond. Maar gaandeweg ging me dat steeds beter af. Geen toeters en bellen, de inhoud centraal stellen, dat is mijn stijl. Je moet je niet anders voordoen dan je bent, dat werkt niet.’

‘Geen toeters en bellen, de inhoud centraal stellen, dat is mijn stijl. Je moet je niet anders voordoen dan je bent, dat werkt niet.’

Waar ben je het meeste trots op van al je werk in de Kamer?

‘Ik vond het een eer om lid te worden van de enquêtecommissie die het toeslagenschandaal onderzocht en om later als voorzitter ervan gekozen te worden. En ik ben heel trots op de heftige strijd die we als SP gevoerd hebben voor een betere toegang tot het recht voor iedereen. Bijvoorbeeld de ‘toga-protesten’ met de sociaal-advocaten die in Den Haag kwamen demonstreren. Of ons voorstel voor Huizen van het Recht, waar iedereen terecht kan voor hulp bij het oplossen van een juridisch geschil. Voor mij waren ook de acties met het oud-gevangenispersoneel voor een beter pensioen een hoogtepunt. Daar hebben we ook – na jarenlange inzet van vooral die mensen zelf – succes op bereikt.’

Als Kamerlid had jij ook sport in je portefeuille?

‘Klopt, ik heb zelf een passie voor sport. Als hardloper ben ik wel eens in de top 10 geëindigd bij een Nederlands kampioenschap. Ik vond dat iedereen de kans moet krijgen te sporten en bewegen, ik bemoeide me al een beetje met de standpunten hierover. Het lag dus voor de hand dat ik in de fractie ook sport ging doen. We hebben keihard gestreden voor een sportpas voor jongeren. Heel veel organisaties hebben dat ondersteund, zoals NOC*NSF, oud-topsporters, jongerenorganisaties, vakbonden, kortom, een brede maatschappelijke coalitie die tegen het kabinet zei: ‘Steun dat SP-voorstel voor die sportpas!’ Het kabinet is het aan het onderzoeken, dus het zit nog in het vat.’

‘Het is een enorme eer om volksvertegenwoordiger te zijn en al helemaal van de beste en mooiste en slimste partij van Nederland.’

Is het werk als Kamerlid te vergelijken met het lopen van een marathon?

‘Er zijn zeker overeenkomsten: je moet uithoudingsvermogen hebben en niet ongeduldig zijn. Maar je bent ook voortdurend allerlei tussensprintjes aan het trekken, omdat het werk hier zo ongelooflijk snel gaat en er zoveel problemen en mensen zijn die constant je aandacht vragen. Dat maakt het extra zwaar. Dat begon ik te merken in 2022 toen ik bij een hardloopwedstrijd onwel werd en met een ambulance naar het ziekenhuis moest. In alle eerlijkheid was dat voor mij niet direct een signaal om het rustiger aan te doen, omdat ik dacht: hé, wat is er nou fout gegaan met dat hardlopen? Maar de artsen vroegen door naar mijn gezinssituatie, want ik had toen drie kinderen, inmiddels vier. Een jong gezin dus, druk werk, en ik wilde ook nog op een redelijk hoog niveau sporten. De artsen zeiden tegen mij: ‘Je vraagt wel een beetje het onmogelijke van jezelf.’ Dat heeft me toen aan het denken gezet.

Vandaar je keuze om nu te stoppen als Kamerlid?

‘Het is een enorme eer om volksvertegenwoordiger te zijn en al helemaal van de beste en mooiste en slimste partij van Nederland. Dan is het logisch dat je veel van jezelf vraagt. Dat heb ik ook heel veel jaren met veel trots en inzet gedaan. Maar op een gegeven moment moet je eerlijk aan jezelf vragen: kan en wil ik dit nog vier jaar doen? Dan vind ik dat de SP, maar eigenlijk het hele volk, recht heeft op een volksvertegenwoordiger die dat voor meer dan 100 procent kan doen. En dat kan ik niet meer bieden, zeg ik in alle eerlijkheid. Dan moet je dus gaan. Dat is wel moeilijk. Het is lastig om de dingen los te laten waaraan je hebt gewerkt, maar dat hoort er dan bij. Dan moet je plek maken voor jonge frisse mensen die met de volle 100 procent ertegenaan kunnen.’ <

TEAM OPBOUW EN OPLEIDING

Team Opbouw en Opleiding: v.l.n.r. Anita Hendriks-Berg, Mathijs Fiddelaers, Aldo Schelvis, Bram van Boven, Emin Basoglu, Bastiaan Meijer. Niet in de foto: Lian Veenstra, Bob de Greef.

Bram: ‘Daarvoor geven we ook campagnescholingen. Campagne voeren is meer dan alleen flyers uitdelen op straat. Het gaat ook om vragen als: Wat is bij deze verkiezingen onze boodschap als SP? Hoe ga je op straat het gesprek aan met mensen? Welke vragen of opmerkingen kun je dan verwachten? En hoe reageer je daar dan op?’ *Aldo:* ‘We proberen zoveel mogelijk deze verkiezingen te gebruiken om onze afdelingen nog verder te versterken. Na de Kamerverkiezingen gaan we weer volop verder met de voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2026, om in nog meer gemeentes mee te kunnen doen.’

Tot slot, wie of wat is ‘Coby’?

Bastiaan: ‘Haha, goeie vraag! Coby is ons smartboard, met allemaal geavanceerde functies, waarop we veel onze scholingen geven. We gebruiken Coby ook vaak om te videobellen met vrijwilligers in de afdelingen. Zonder Coby zijn we nergens, zij is een zeer gewaardeerd teamlid van O&O.’ *Bram:* ‘Coby zeurt ook nooit en wordt nooit moe.’ *Aldo:* ‘Niemand van ons weet meer waarom ons smartboard destijds de naam ‘Coby’ heeft gekregen. Maar we kunnen ook wel zonder deze technologie, hoor. Zo stond ik een tijdje geleden in een studenten kroeg een scholing te geven met A4-tjes die met plakband op de bar waren geplakt, omdat ze de beamer vergeten waren. Dat was ook een prima scholing. Uiteindelijk gaat het erom dat we persoonlijk aanwezig zijn, om onze leden te helpen hun weg te vinden in onze partij.’ *Emin:* ‘Dat is het mooie van ons werk. Ik krijg er een kick van als ik zie dat een groep SP’ers met onze hulp allerlei toffe acties gaat ondernemen en uitgroeit tot een goed draaiende afdeling. Daar krijg ik energie van. Dan gaat het bruisen.’

De SP is meer dan je denkt. Natuurlijk kent iedereen de SP als dé partij van de onvermoeibare activisten en kritische volksvertegenwoordigers. Maar hoe word je eigenlijk een SP-activist? Hoe bouw je een actieve SP-afdeling op? Wat betekent het om als SP’er gemeenteraadslid te zijn? Hoe voer je een verkiezingscampagne? De mensen van team O&O weten er alles van.

Wat doet team O&O allemaal?

Emin: ‘We helpen afdelingen met hun activiteiten, zoals campagnevoeren en actievoeren samen met buurtbewoners. Dat doen we vooral door zelf scholingen te geven. En wij leiden SP’ers op die in de afdelingen ook scholingen geven.’ *Aldo:* ‘En we helpen met het opbouwen van nieuwe afdelingen. Zo coachen we de vrijwilligers van onze lokale groepen bij vragen als: Hoe zet je een actietraject op? Hoe zorg je ervoor dat je een goed afdelingsbestuur hebt? Hoe zorg je ervoor dat je raadsfractie stampij blijft maken in de gemeentepolitiek? En Bram coördineert onze mooie SP-evenementen.’ *Bram:* ‘Ik ben nu druk bezig met het Festival voor Gelijkheid. De afgelopen weken was ik druk met de Lef-op-Links-avonden, waarbij Jimmy Dijk in gesprek ging met jongeren. Onze evenementen zijn vooral bedoeld om mensen naar ons toe te halen die nog niet betrokken zijn bij de SP maar wel sympathie voor ons hebben.’

Klopt het dat jullie motto luidt: ‘Niemand wordt als socialist geboren’?

Aldo: ‘Mensen worden socialist door wat ze meemaken en leren over hoe de maatschappij in elkaar steekt. Wij proberen daaraan bij te dragen. Het gaat ook om de persoonlijke ontwikkeling van onze leden. Vanaf het moment dat mensen lid worden verzorgen wij alle basisscholingen, tot en met het moment dat leden verantwoordelijkheden willen dragen binnen de partij, bijvoorbeeld als raadslid of bestuurslid. Ook daarvoor bieden wij de nodige scholingen aan. Zo zorgen we dat al onze leden zich optimaal binnen de partij kunnen ontwikkelen. Daarvoor kunnen leden ook altijd contact met ons opnemen.’

Wat betekenen de komende verkiezingen voor jullie team?

Bastiaan: ‘Ons doel is sowieso om op nog meer plekken SP’ers te betrekken in onze verkiezingscampagne.’

Als 18-jarige werd geschiedenisstudent Lili Laki (inmiddels 19) actief bij de SP-afdeling Rotterdam. En haar ambitie reikt verder: ‘Ik hoop volgend jaar in de gemeenteraad gekozen te worden, ik sta in de top-vijf van de lijst, en later wellicht in de Tweede Kamer.’

Hoe ziet het politieke leven van een bevlogen jonge SP’er uit?

‘Ik ga zo naar de sportschool om daar een video op te nemen om aan sporters en jongeren duidelijk te maken waarom ze het beste SP kunnen stemmen. Verder zijn we natuurlijk bezig met de voorbereidingen voor de verkiezingscampagne en voeren we met een enthousiaste groep SP-jongeren volop actie, voor veilige nachtbussen bijvoorbeeld en voor goede isolatie van woningen.’

Heb je zelf wat met sport?

‘Ik doe aan wedstrijdzwemmen. In mijn leeftijdscategorie ben ik Nederlands kampioen geweest en ik heb meegetraind met het Olympisch team. Door een auto-ongeluk kon ik daar toen niet verder mee, maar ik pak het nu weer op met het universitair team.’

Had je naast de zwemtrainingen nog de energie om je in de politiek te verdiepen?

‘Ik ben opgegroeid in Rotterdam-Zuid en zag daar de armoede en problemen in de wijk en ervoer ze ook zelf: mijn vader speelde muziek op straat om geld te verdienen. Bij het debatteren op de middelbare school bleek dat ik niet op mijn mondje gevallen ben en ik ging kijken waar de politieke partijen voor staan. Door mijn ervaringen was het toen snel duidelijk dat er voor mij maar één partij is: de SP.’

En daar wil je je verder ontwikkelen?

‘Ja, dat is mijn ambitie. Ik denk dat ik met mijn achtergrond en met wat ik meemaak prima het geluid kan kan vertolken van groepen die nu onvoldoende gehoord worden, de jongeren bijvoorbeeld. En ik wil heel graag de SP groter maken.’

VAN HET ZWEMBAD NAAR HET POLITIEK DEBAT

1999

EEN NIEUW SOCIALISME

18 december 1999 was een bijzondere dag voor het socialisme in ons land. Die dag namen de leden van de SP, in de Nieuwe Buitensociëteit in Zwolle, een nieuw beginselprogramma aan: een nieuw socialisme. Niet bedacht door ideologen, maar door de actieve leden zelf. Gebaseerd op een lange traditie van het socialisme hier en elders in de wereld, maar vooral op de ervaringen die SP'ers zelf hadden opgedaan. 'Met Heel de mens geven we ons helemaal bloot. () We hebben precies opgeschreven waar we staan.' Zo omschreef Tiny Kox, lang de algemeen secretaris van de SP, het destijds in De Tribune.

In 1989 was de Berlijnse Muur gevallen en had het westerse kapitalisme het gewonnen van het oosterse communisme. In ons land was socialisme uit de mode geraakt en linkse partijen (zoals GroenLinks en PvdA) hadden hier afstand van genomen. De toekomst was aan het neoliberalisme, het marktdenken dat de politiek in ons land decennialang in een greep zou houden. De meeste linkse partijen gingen mee in die politieke mode en zichzelf sociaal liberaal of vrijzinnig liberaal noemen. De SP wilde dit niet en bleef doen waar-

voor ze was opgericht: strijden tegen de waan van de dag en hiervoor de alternatieven bieden.

De wereld veranderde voortdurend dus daarom moesten de beginselen van het socialisme niet te star zijn, zo vonden de SP'ers van toen. Reden om te stoppen met het opschrijven van de 'eindtermen', die aangaven hoe een samenleving er in de toekomst precies zou moeten uitzien. Maar een socialistische partij moest wel weten wat voor soort toekomst we voor ons land en voor de wereld wilden. Daarom besloot de partij al in 1991 om politieke waarden te formuleren, over de waardigheid en de gelijkwaardigheid van mensen en de solidariteit tussen mensen: de meetlat voor alle SP'ers in de dagelijkse politiek.

Sociale waarden alleen maken een partij nog niet socialistisch. Daarvoor was ook een sociaal-economische analyse nodig van de kapitalistische samenleving hier en wereldwijd. De SP was de partij die in ons land de term neoliberalisme ging gebruiken. Een verstikkende ideologie die was ontstaan in Amerika en Engeland en die in de jaren negentig ook overwaaid naar Nederland. Een ontwikkeling die Jan Marijnissen in 1996 had beschreven in het boek Tegenstemmen en dat in 1999 leidde tot een dreigend beeld van de neoliberale toekomst: 'Brutopia' genoemd. Precies de toekomst die we ook zouden krijgen.

'De vrijwel volledige vrijheid van kapitalistische ondernemingen leidt ertoe dat wereldwijd miljoenen mensen hun leven in onvrijheid moeten doorbrengen, uitgebuit, onderdrukt, ondervoed, onderontwikkeld. Grote morele vraagstukken omtrent de kwaliteit van het leven, het respect voor dieren () zijn bij de vrije markt in verkeerde handen, omdat de markt geen moraal kent. Hetzelfde geldt voor de () problemen van natuurvernietiging, milieuvervuiling, rooibouw en verspilling van grondstoffen. Al deze zaken vereisen een veel zorgvuldiger afweging dan alleen een eng-economische, waartoe de markt zich beperkt.

Onderdeel van ons socialisme was ook ons activisme, om onze beginselen ook in de praktijk te brengen. Voorbeelden in 1999 waren de acties van de SP tegen de deelname van de NAVO aan de oorlog in Kosovo (Beter dan bommen), de start van de acties tegen de afbraak van de WAO (Handen af van de WAO) en tegen kinderarbeid door IKEA, waarbij de internationale meubelgigant inbond en extern toezicht instelde om voortaan kinderarbeid bij de productie van hun meubelen te voorkomen. In 1999 ging de SP van een naar twee zetels in de Eerste Kamer en behaalde de partij ook een zetel in het Europees parlement.

2000

EEN NIEUWE EEUW

Waarom zouden mensen politici moeten vertrouwen? Niet om de beloften die ze doen, in de verkiezingscampagnes, want die beloften verdwijnen de dag na de verkiezingen al te vaak als sneeuw voor de zon. Verkiezingsprogramma's kunnen zeker helpen om kiezers te informeren over wat partijen zeggen dat ze willen, maar in de compromissen die na de verkiezingen worden gesloten is hiervan vaak maar weinig te herkennen. Je kunt iemand alleen vertrouwen als je weet hoe die denkt. Dat geldt natuurlijk bij uitstek voor een politicus: hoe denkt een volksvertegenwoordiger over de mensen en over de wereld?

Een goede manier om daar achter te komen is kijken naar de beginselen van een partij. Niet naar de beloften die politici doen, maar naar wie of wat ze zijn. Volksvertegenwoordigers kijken op een bepaalde manier naar de wereld en zijn anders actief in de politiek. Als politieke partijen duidelijk zijn over hun beginselen, kunnen de mensen ook veel beter zien hoe de vertegenwoordigers van die partij in de toekomst zullen omgaan met problemen. De SP had het de kiezers daarbij gemakkelijk gemaakt, met Heel de mens. Dit was de meetlat voor alle SP'ers, voor de problemen van nu en in de toekomst.

In 2000 startte een nieuwe eeuw. De eenentwintigste eeuw was de derde eeuw voor het socialisme, dat in de negentiende eeuw was begonnen. In ons land kende het socialisme een bijzondere geschiedenis. In veel landen in Europa ontstonden in die tijd sociaaldemocratische partijen, in ons land in 1894 de SDAP, die in 1946 opging in de PvdA. Daarna kwamen in een aantal landen afsplitsingen, groepen radicalere socialisten die een ander soort van socialisme voorstonden. In Nederland was dit andersom: hier waren al veel langer socialisten actief, met een eigen socialisme, nog voordat de sociaaldemocraten kwamen.

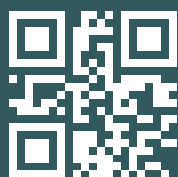
De liberalen wilden de organisatie van het land het liefst zoveel mogelijk overlaten aan de markt, wat goed was voor de rijken. De sociaaldemocraten bestreden aanvankelijk dit marktdenken en zagen in het bestuur een grote rol weggelegd voor de staat. De vroege socialisten in ons land, onder leiding van Domela Nieuwenhuis en andere socialistische voorgangers, hadden niets met de markt. Maar ook weinig met de staat, die immers zoveel armoede en uitbuiting in het land had laten ontstaan. De politiek was te belangrijk om over te laten aan anderen, of aan de markt, of aan de staat. Dat moesten mensen altijd zelf doen.

Van de woningcorporaties tot de pensioenfondsen; van de ziekenfondsen tot de geldkassen voor werklozen, heel veel voorzieningen die we nu hebben zijn ontstaan omdat mensen ooit zelf het initiatief hebben genomen. Onder leiding van de sociaaldemocraten zijn die vervolgens in handen gekomen van de overheid (verstatelijkt) en door het toedoen van de liberalen vervolgens uitverkocht aan bedrijven (vermarkt). Voor de SP is het alternatief voor de markt niet alleen de overheid, maar zijn dat vooral de mensen zelf. De partij wil mensen organiseren en mobiliseren, om samen met elkaar verandering af te dwingen.

Elk activisme begint met onderzoek, zo leren onze beginselen. Weten wat er aan de hand is en ervaren wat er speelt. In 2000 startte het Wetenschappelijk Bureau van de SP een onderzoek naar de politiek van marktwerking: in een serie De uitverkoop van', over de vermarkting van de energie, openbaar vervoer, publieke diensten en sociale zekerheid (verschenen in 2001 en 2002). Daarbij werden de beloften van de Paarse kabinetten van PvdA, VVD en D66 vergeleken met de praktijk en bleek dat marktwerking desastreus zou uitpakken voor de publieke zaak. Kritiek van de SP waarvoor anderen niet doof konden blijven.

BESTEL GRATIS RAAM-POSTERS OF STICKERS

Een Supersociaal Nederland komt er alleen met jouw hulp! Help Jimmy en de SP mee tijdens de verkiezingen. Bestel hier jouw gratis raamposter of stickers!

SP.NL/POSTER

WAT JIJ KAN DOEN!

DONEER!

Help de campagne van de SP met een donatie! Omdat wij niet afhankelijk willen zijn van bedrijven, moeten we onze campagne zelf betalen. Wij doen het samen! Duizenden mensen helpen mee, met kleine en grote donaties. Doe mee en doneer aan de SP!

SP.NL/DONEER

VERSTERK ONS ONLINE TEAM DOE MEE MET TEAM JIMMY

Andere partijen hebben financiële geldschietters nodig om hun bereik te vergroten, wij niet! Als we de handen ineen slaan kunnen we meer bereiken, dat geldt ook op social media. Voor de komende Tweede Kamerverkiezingen maken we met elkaar het grootste social mediateam van Nederland.

Ben jij actief op sociale media? En wil je helpen ons verhaal te delen en te verspreiden? Sluit je dan van daag aan via ons WhatsApp-kanaal.

SP.NL/TEAMJIMMY